

Kommunstyrelsen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-11-23

Diarienummer:
KSN-2022-03028

Handläggare:
Linda Nicklasson, Eva-Lena Laier

Uppföljning av internkontrollplan 2022 och internkontrollplan 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** godkänna uppföljning av internkontrollplan 2022 enligt **bilaga 1**,
2. **att** godkänna internkontrollplan 2023 enligt **bilaga 2**,
3. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2023 genomföra kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade enligt **bilaga 4**, samt
4. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2022 genomföra kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen är inventerat samt att nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade enligt **bilaga 4**.

Ärendet

Kommunstyrelsens internkontrollplan syftar till att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att följa tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Granskningen av internkontrollplan 2022 är genomförd med någon anmärkning avseende 20 av 33 kontrollmoment, vilka redovisas med förslag på åtgärder. Internkontrollplan 2023 beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i förvaltningarnas och nämndens riskanalys. Kommunstyrelsen har även formulerat obligatoriska kontrollmoment inom två prioriterade områden för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina internkontrollplaner 2023.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Uppföljning av internkontrollplan 2022

Kommunstyrelsen beslutade i december 2021 om plan för internkontroll för 2022 för den egna verksamheten. Internkontrollplanen för 2022 belyser bland annat kompetensförsörjning, informationssäkerhet, krisberedskap, återsökning av statsbidrag, diarieföring, leverantörstrohet, exploatering och oegentligheter.

Granskningen är genomförd med anmärkning avseende två av 33 kontrollmoment. Kontrollen visar att förståelsen för, och kunskapen om, informationshanteringsplaner behöver höjas, tydligheten kring vilket mandat och ansvar som finns kopplat till informationsförvaltning behöver öka. Kontrollen visar även att närmare femtio procent av exploateringsprojekten saknar dokumenterad riskanalys i avsett projektstödverktyg. Arton kontrollmoment har genomförts med mindre anmärkning. Identifierade brister och åtgärder för att förbättra hanteringen i framtiden redovisas i **bilaga 1**.

I ett fall har granskning ej genomförts. Att kvalitetssäkring görs av alla exploateringsprojekt har inte kontrollerats men kommer att genomföras under november 2022 och redovisas per april 2023.

Internkontrollplan 2023

Internkontrollarbetet består av riskanalys, upprättande av internkontrollplaner, uppföljning och utvärdering. Under perioden maj till augusti har förvaltningarna och kommunstyrelsen genomfört riskanalys. Internkontrollplanen för 2023, **bilaga 2**, beskriver kontrollåtgärder utifrån de prioriterade risker som framkom i riskanalysen, **bilaga 3**. Flera risker omhändertas även som riskåtgärder i kommunstyrelsens verksamhetsplan.

2023 års internkontrollplan omfattar bland annat kontroll av processer och rutiner avseende synpunktshantering, krisberedskap, klimatanpassning, lönehantering, informationshantering, informationssäkerhet, återsökning av statsbidrag, bokföring, diarieföring, upphandling, exploatering, lokalförsörjning, förebyggande av otillbörlig påverkan samt könsuppdelad individdata. Internkontrollplanen innehåller även en analys och utvärdering av kommunstyrelsens system och rutiner för intern kontroll.

Uppföljning av internkontrollplanen görs enligt beskriven frekvens och metod kopplat till respektive kontrollpunkt. Resultat av genomförd granskning utifrån kontrollmoment i internkontrollplanen redovisas till kommunstyrelsen.

Delar av verksamheten inom gemensam service är av mer operativ karaktär än kommunstyrelsens övriga verksamhet och följs upp genom en separat internkontrollplan som hanteras inom utskottet för gemensam service.

Obligatoriska kontrollmoment 2023

Kommunstyrelsen tog inför 2022 fram obligatoriska kontrollmoment inom områdena informationshantering och informationssäkerhet för samtliga nämnder och

bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner, **bilaga 4**. Dessa kontroller kvarstår under 2023.

Ekonomiska konsekvenser

Internkontrollarbetet genomförs inom ramen för kommunstyrelsens budget för 2023.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 23 november 2022
- Bilaga 1 Uppföljning av internkontrollplan 2022
- Bilaga 2 Internkontrollplan 2023
- Bilaga 3 Riskanalys internkontrollplan 2023
- Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2023

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Biträdande stadsdirektör

Kommunstyrelsen

Rapport

Datum:

2022-11-17

Diarienummer:

KSN-2022-03028

Handläggare:

Linda Nicklasson, Eva-Lena Laier

Avrapportering av internkontrollplan för 2022

Innehåll

Arbetet med intern kontroll under året.....	3
Sammanfattning av granskningar	3
Fördjupad redovisning av kontrollmoment	9
1. Säkerhetsklassificerad information.....	9
2. Kompetensplanering bristyrken	10
3. Synpunktshantering.....	10
4. KS Avbrott i informationsförsörjning.....	11
5. KS Avtalsenlig fakturering.....	13
6. Åtgärder för klimatanpassning.....	13
7. Otillbörlig påverkan	15
8. Löneutbetalningar	15
9. Informationshantering	16
10. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.....	17
11. KS Registrering i diariet	18
12. KS Öppna ärenden.....	19
13. Utveckling av kommunens krisberedskap.....	20
14. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning.....	22
15. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.....	23
16.1 Sökning av statsbidrag.....	25
16.2 Återsökning av momsersättning.....	25
17.1 Granskning av leverantörsfakturer.....	26
17.2 Granskning av verifikatens kvalitet.....	26
17.3 Periodisering av kundfakturering	27
17.4 Inventering av anläggningsregister	27
18. Regler för mutor, jäv och representation	28
19. Kommunens normerande styrning är aktuell och ändamålsenlig.....	28
20. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt	29
21. KS: Arbetssituation och negativ stress	30
22. Hantering av viktig information	31
23.1 Rutiner för ärendeberedning.....	34
23.2 Formalia och kvalité i ärendeberedning	34
24. KS: Osäkerheter i planeringsunderlag.....	35
25. KS: Försenade eller fördrade byggprojekt	36
26. KS Styrdokument inom kommunikationsområdet.....	37
27. KS Kunskap om delegationsordning	37
28. KS Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt	38
Bilaga.....	39
Styrdokument som ingår i kontrollmoment 19.....	39

Arbetet med intern kontroll under året

Staber och avdelningar säkerställer en god intern kontroll inom det egna ansvarsområdet genom olika ordning- och redskapande åtgärder som utförs i det dagliga arbetet. Utifrån verksamhetsnära riskanalys identifierar staber och avdelningar årligen risker som behöver följas upp i internkontrollplanen. Risker kan även hanteras genom riskåtgärder i verksamhetsplanen eller i det löpande arbetet.

De förtroendevalda i kommunstyrelsen har under 2022 deltagit i arbetet med att identifiera och analysera risker. Kommunstyrelsen gav då även sin syn på vilka risker som ska prioriteras i den fortsatta beredningen av verksamhets- och internkontrollplanerna. När kommunstyrelsen beslutar om internkontrollplanen beslutar den också om vilka risker som ska prioriteras för åtgärd.

Det finns rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen som styr arbetet i verksamheten. I rutinerna tydliggörs förutsättningar och process för arbetet med intern kontroll på förvaltningarna. De beskriver roller och ansvarsfördelning för de olika funktioner som är delaktiga i arbetet.

Kommunstyrelsen har tagit fram ett reviderat reglemente för internkontroll inom Uppsala kommun och dess helägda bolag som beslutades i kommunfullmäktige i februari 2022. Revideringen omfattade renodlade styrsignaler, moderniserat språk och anpassning till nuvarande styrning genom exempelvis kommunallagen från 2017. Ett tillägg har också gjorts avseende ansvaret för kommunens visuellblåsfunktion.

Kommunstyrelsens arbete utifrån det kommunövergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen beskrivs i kommunens årsredovisning.

Sammanfattning av granskningar

Tabell 1. Granskningar som rapporteras per april.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
1	Om det finns brister i kommunens informationssäkerhet finns risk för informationsförlust, att digitaliseringen försvåras och bristande informationssäkerhet.	Kontroll av att information i IT-system är säkerhetsklassificerad. Kontroll av att förvaltningsobjekten hanterar informationssäkerhet i enlighet med anvisning för informationssäkerhet samt GDPR.	Kontroll genom systemöversikten av att alla IT-system är informationsklassade med avseende på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Granskning av uppföljningsrapporter och förvaltningsplaner. Kontroll av att relevant riskbedömning är gjord och att nödvändiga utvecklingsinsatser pågår eller är planerade.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Inga ytterligare åtgärder än pågående bedöms nödvändiga för att uppnå ett tillfredsställande resultat med avseende på kontrollmomentet.
2	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	Kontroll av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Samtliga förvaltningar har identifierat eventuella bristyrken.	Inga åtgärder krävs.
3	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska	Kontroll att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för	Fråga till nämnder i samband med årsbokslut.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Under 2022 kommer kommunledningskontoret arbeta fram stöd till nämnder och bolag för ett mer systematiskt

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
	beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.	synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.			synpunktshanteringsarbete.
Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
4	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat inom kommunstyrelsens förvaltningar. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Utöver redan pågående åtgärder behöver ett metodstöd vidareutvecklas med mognadsgranskning för verksamheternas arbete med informationssäkerhet.
5	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.	Stickprov. Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Granskningen föranleder inte någon åtgärd utöver att fortsätta säkra att rutiner följs avseende styrning och introduktion av konsulter och granskning i fakturaflödet.

Tabell 2. Granskningar som rapporteras per augusti.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
6	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt.	Kontroll av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.	Enkät om kännedom och hantering av klimatförändringar.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet rapporterades till kommunstyrelsen i samband med delårsboksutslutet per augusti.	Under 2023 kommer indikatorer och mål inom klimatanpassning att tas fram. Det är också beslutat att kommunen ska genomföra en klimat- och sårbarhetsanalys på kommunövergripande nivå för att få en samlad bild av läget.
7	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.	Kunskapshöjande insatser genom information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Ett bredare arbete är planerat att genomföras för att säkerställa att kommunens samtliga förvaltningar har tillräcklig kunskap genom bland annat kunskapshöjande insatser.
8	Bristar i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	Kontroll av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.	Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på kunskapsbrist i hanteringen av lönesystemet eller på felaktiga arbetssätt i löneprocessen. Mätning sker halvårsvis och analys månadsvis.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Fortsatt arbete med information och utbildningar. En översyn ska även göras av skuldrutinen.
9	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering	Kontroll att systemöversikten/ systemkartan är kvalitetssäkrad och anger beroenden och integrationer.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Arbete fortlöper med att genomföra de rekommendationer

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
	kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister.	sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.			som presenterades i förstudien. Inga ytterligare åtgärder föreslås.
10	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Resultatet visar att fortsatt utvecklingspotential finns och att kontrollmomentet bör kvarstå ytterligare ett år. Stödande insatser från kommunledningskontoret behöver inför kommande år anpassas utifrån nämndernas olikheter och erfarenheter.
Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
11	Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn, överensstämmande med innehåll?	Granskningen var planerad till apriluppföljningen men genomfördes i augusti utan anmärkning.	Ingen särskild åtgärd utöver fortsatt arbete med utbildning och uppföljning.
12	Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.	Uppföljning och analys av hur andelen öppna ärenden utvecklas över tid.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens har ökat under det senaste året.	Aktivt arbete för att avsluta ärenden och säkerställa att gällande rutiner för hur ärenden avslutas är implementerade.

Tabell 3. Granskningar som rapporteras per december.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
13	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishantering. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt.	Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.	Uppföljning av hur arbetet med krisberedskap inom kommunens förvaltningar och bolag utvecklas i samverkan med andra utifrån gällande styrningar och genom lärdomar av hantering av händelser och efter övningar. Enkät till förvaltningar och bolag. Uppföljning av indikatorer, samverkan och omvärldsbevakning inom området.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Arbetet inom krisberedskap och civilt försvar vid förvaltningar och bolag behöver bli tydligare i de egna verksamheterna och styrande dokument. Varje nämnd och bolagsstyrelse behöver ta fram en flerårig utbildnings- och övningsplan för de egna verksamheterna.
14	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.	Granskning genomförd med mindre anmärkning. De större revisionerna som genomförts visar att inte beställningar sker på det sätt som avtalen är konstruerade.	Fortsatt utveckling av e-handel. Under november kommer en ny funktion lanseras för att verksamheterna ska kunna göra förnyad konkurrensutsättning i systemet. Fortsatt att kvartalsvis informera om nämndernas leverantörstrohet samt vilka leverantörer som det köps av utanför avtal för att beställarna ska kunna vidta åtgärder via

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
					ekonomiansvarig representant. Arbeta för att minska felkällor gällande leverantörstrohet.
15	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Granskning genomförd med mindre anmärkning.	Stödande insatser från kommunledningskontoret behöver inför kommande år anpassas utifrån nämndernas olikheter och erfarenheter.
16	Kommunen kan gå miste om statliga medel.	Kontroll av att kommunens nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.	Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarande summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.	Granskning genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.
		Kontroll av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.	Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Grundkurs i moms samt kurs avseende byggmoms (omvänd skattskyldighet) finns för alla medarbetare i kommunen. Utbildning förväntas ge mindre fel och rätt avdrag direkt vid hantering av fakturan.
17	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	Kontroll av att granskningen av leverantörsfakturer i ekonomisystemet fungerar.	Alla leverantörsfakturer över 200 000 kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.	Granskning genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.
		Kontroll av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Fortsatt tillsyn av att underlag bifogas verifikationer samt att alla berörda tar del av vad ett underlag skall innehålla.
		Kontroll av att kundfakturerings sker med korrekt periodisering av intäkter.	Stickprov av fakturer över 200 000 kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.
		Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.	Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts: 1) aktiverbar utgift 2) rätt åsatt ekonomisk livslängd	Granskning genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.
18	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att granskningen av representationsfakturer i ekonomisystemet fungerar.	Samtliga representationsfakturer kontrolleras efter slutattest, avseende att syfte och deltagare angivits, att policy efterlevts samt att eventuellt program bifogats. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollen fungerar.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Kontrollerna kan och ska skärpas genom fortsatt utveckling av arbetssätt inom kontrollsteget så att färre transaktioner i slutändan saknar program.
19	För många och otydliga styrsignaler samt brister i kännedom och kunskap om kommunens normerande styrdokument kan leda till felaktiga arbetssätt och risk för att skada förtroendet för	Denna risk har identifierats under året och därmed tillkommit som ett kontrollmoment. Kontroll att kommunens normerande styrning är aktuell och ändamålsenlig.	Enkät till dokumentansvariga om aktualitet, kännedom om och följsamhet till policyer och kommungemensamma riktlinjer. I bifogad lista finns en komplett sammanställning av de	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Resultatet visar att några styrdokument behöver ses över och några bör upphävas. Resultatet visar också att det ibland är svårt att avgöra om berörd

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
	Uppsala kommun. I ett framtida ledningssystem blir det tydligare vilka styrsignaler som styr vilka verksamheter och en rensning inför en sådan visualisering är att föredra.		styrdokument som ingår i kontrollmomentet.		verksamhet känner till och följer styrdokumentet. Kontrollmomentet utgår i kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.
Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
20	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.	Kontroll av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.	Stickprov av projekt. Uppföljning av dokumentation av genomförda riskanalyser.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Bedömningen görs främst utifrån att 47% av exploateringsprojekten saknar riskanalyser i Antura och av de som har riskanalyser i Antura är det flera som inte är justerade sedan 2020. Eventuellt har riskanalyserna dokumenterats på annat ställe än i Antura.	Rutin för riskanalys finns men den omfattar inte hur riskerna ska behandlas eller åtgärdssättas, rutinen behöver kompletteras med detta och implementeras i arbetssättet. Den uppdaterade rutinen ska följa den kommunövergripande rutinen för riskhantering. I de fall riskanalysen har gjorts av leveranterön ska även detta noteras i Antura. Åtgärden bör genomföras under 2023.
21	Negativ stress till följd av hög arbetsbelastning.	Kontroll av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Analys av utvalda nyckeltal.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	De åtgärder som görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet handlar i stort om att säkra balansen mellan krav och resurser. En välfungerande dialog mellan chef och medarbetare är här avgörande. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att följa upp, föra dialoger, och agera i tid på signaler rörande ohälsosam arbetsbelastning.
22	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Bedömningen görs utifrån svaren i enkäten där bland annat 31% svarade nej på frågan om delegationsordningen uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationsförvaltning, 38% svarade nej på om informationen i verksamheten är inventerad och dokumenterad i en informationshanteringsplan samt att 85 % svarade nej på frågan om det finns personuppgiftsbehandl	Resultatet från den genomförda kontrollen tyder på att bland annat kunskap och förståelse behöver höjas samt att det behövs tydligare samordning av dataskyddsarbetet under kommunstyrelsen.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
				ingar dokumenterade i en registerförteckning.	
23	Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att beslut fattas på underlag som inte uppfyller lagkrav eller har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut.	Kontroll av rutiner för ärendeberedningen.	Kontroll av att rutinerna är uppdaterade och finns tillgängliga på Insidan. Kontroll av att rutinerna är ändamålsenliga, kända och att de efterföljs.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder och kontrollmomentet kommer att tas bort till 2023.
		Kontroll av formalia och kvalitet i ärenden till kommunstyrelsens ordförandeberedning och kommunstyrelsens arbetsutskott.	Uppföljning av ärenden som på formella grunder återremitteras från kommunstyrelsens ordförandeberedning eller kommunstyrelsens arbetsutskott eller utifrån kvalitetsbrister skrivs om efter godkännande i ärendeberednings-gruppen på kommunledningskontoret.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder och kontrollmomentet kommer att tas bort till 2023.
24	Förändringar i påverkansfaktorer såsom befolkningsprognos, geografisk utbyggnadsordning, takt i nybyggnad av bostäder, intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU eller att kommunikationen i kommunkoncernen brister kan leda till felplanering i lokalförsörjningen. Det resulterar i överskott eller underskott av social infrastruktur vilket påverkar kärnverksamheten och medborgare negativt.	Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.	Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.	Granskningen genomförd med mindre anmärkning.	Stärkare förankring mot stadsbyggnadsförvaltnings projektportfölj. Etablering av områdesansvariga inom enhet lokalförsörjning som speglar stadsbyggnadsförvaltnings planenheter. Stärka kopplingen mellan Mål och budget och Lokalförsörjningsplanerna
25	Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördröjades av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelnings- och myndighetsbeslut, materialbrist, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.	Kontroll av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.	Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.	Granskningen genomförd med mindre anmärkning.	Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelning och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.
26	Brister i kännedom och kunskap om styrdokument inom kommunikationsområdet kan leda till alltför olika eller felaktiga arbetssätt i det verksamhetsnära kommunikationsstödet. Det leder till ökad risk för felaktigheter eller lagbrott samt skada förtroendet för Uppsala kommun.	Säkerställa implementering av policyer, riktlinjer, rutiner och vägledningar som berör kommunikationsområdet.	Genomföra informationsinsatser för nya och befintliga medarbetare. Uppföljande enkät kring kännedom.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Fortsätta åtgärder för att säkerställa kännedom om och implementering av policyer, riktlinjer eller vägledningar som berör kommunikationsområdet kommer att ske i linjen vid informationstillfällen samt vid introduktioner av nya medarbetare.
27	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är	Kontroll att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning. 1. Att beslut fattas av utsedd delegat.	För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.	Ta upp systemteknisk fråga med leverantör och säkerställa korrekt hantering av anmälningar.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
	ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	2. Att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.			
28	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och utbyggnadskostnader kan inte verifieras.	Kontroll av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.	Uppföljning genom stickprov av ett antal projekt som rapporterats som kvalitetssäkrade. Uppföljning av formen för den tertiärs ekonomiska uppföljningen av samtliga projekt.	Kvalitetssäkring genomförs under november 2022.	

Fördjupad redovisning av kontrollmoment

1. Säkerhetsklassificerad information

Om det finns brister i kommunens informationssäkerhet finns risk för informationsförlust, att digitaliseringen försvåras och bristande informationssäkerhet. Kommunens digitala information behöver klassas ur ett säkerhetsperspektiv. Säkerhetsklassning görs för att säkerställa att information får en lämplig skyddsnivå i överensstämmelse med dess betydelse för Uppsala kommun. Klassning sker utifrån krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Kontroll har gjorts av att information i kommunens IT-system är säkerhetsklassificerad.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts av att objektplaner (PM3) har en aktivitet med avseende på informationssäkerhetsklassning. Kontroll har också skett genom granskning av systemöversikten.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Kommunens IT-system är grupperade i olika förvaltningsobjekt (PM3) utifrån de funktioner som stöds. Informationssäkerhetsarbetet ska ske systematiskt som en del i förvaltningsarbetet i objekten. Arbetet med informationssäkerhet i objekten fortsätter att utvecklas i en positiv riktning.

Framför allt tar detta sig uttryck genom det årshjul för IT-säkerhet som införs genom den IT-nära objektverksamheten. I årshjulet ingår att följa upp att de berörda IT-stöden har en aktuell informationssäkerhetsklassning. De objektplaner som bygger på den gemensamma mallen inkluderar såväl mål som aktiviteter för informationssäkerhet. Övriga objektplaner innehåller i huvudsak motsvarande information men strukturerat på annat vis. Under 2021 fastställdes även en vägledning för informationssäkerhetsklassning samtidigt med en vägledning för informationshantering i den digitala arbetsplatsen.

Det saknas fortsatt ett ändamålsenligt IT-stöd för informationssäkerhetsklassning som medger översikt och rapporter för sammanställningar av aktuella klassningar. Ett initiativ har påbörjats för att undersöka möjligheterna till att upphandla ett nytt IT-stöd

som förutom att ersätta nuvarande SKR KLASSA även ska kunna stödja i riskhantering, artikel 30-register med mera.

Åtgärder

Inga ytterligare åtgärder än pågående bedöms nödvändiga för att uppnå ett tillfredsställande resultat med avseende på kontrollmomentet.

2. Kompetensplanering bristyrken

Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten. Kontroll har gjorts av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband med verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.

Genomförd kontroll

Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans genom frågeställning till kommunens HR-chefer.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Samtliga förvaltningar har identifierat eventuella bristyrken.

Tillfrågade HR-chefer inom arbetsmarknadsförvaltningen, brandförsvaret, kommunledningskontoret, kulturförvaltningen, miljöförvaltningen, socialförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen samt överförmyndarförvaltningen bekräftar att förvaltningarna har dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.

Åtgärder

I framtiden kommer Uppsala kommun ha god kontroll över kompetenser och yrken som är i obalans med antingen överskott eller underskott i sin kompetensförsörjningsplanering. Det blir en av de positiva effekterna av att använda den modell för kompetensplanering som införs under 2021 och 2022. Inga ytterligare åtgärder krävs.

3. Synpunktshantering

Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt. Kontroll har gjorts av att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.

Genomförd kontroll

Kontrollen av nämndernas systematiska synpunktshanteringsarbete genomfördes som en totalundersökning i samband med rapporteringen till årsredovisningen. I det insamlade materialet inkluderades även bolagen.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det är tydligt att det förekommer ett arbete med synpunktshantering i alla nämnder och bolag inom kommunen men att detta sker i olika omfattning och att det i vissa fall saknas systematiska arbetssätt kopplat till synpunktshanteringen.

Flera av nämnderna ger uttryck för ett behov och en önskan av att vidareutveckla sina arbetsprocesser för ökad systematik. För att kunna göra detta efterfrågas stöd kopplat till hantering och analys av synpunkter på en mer övergripande nivå samt till viss del resurser. Det anses troligt att stöd, i någon form, behövs till vissa verksamheter för att de ska kunna genomföra en mer övergripande analys och hantering av inkomna synpunkter, fel, avvikelser och idéer. En effekt av en mer systematisk hantering av synpunkter genererar en ökad delaktighet för både medborgare och medarbetare, vilket i sin tur kan leda till ökat förtroende för kommunens verksamheter och bättre service för de vi finns till för.

Primärt fångar verksamheterna in synpunkter i form av klagomål och felanmälan. Idéer och förbättringsförslag tas däremot upp mycket sparsamt. Det finns ett behov av att se över om aktuella styrdokument och arbetssätt behöver justeras och kompletteras för att på ett tydligare och bredare sätt fånga förbättringsförslag och idéer från både medarbetare och invånare.

Åtgärder

Under återstående del av 2022 kommer kommunledningskontoret arbeta fram stöd till nämnder och bolag för ett mer systematiskt synpunktshanteringsarbete.

Det kommer också erbjudas stöd till nämnder och bolag för att de ska kunna utveckla arbetssätt för analyser av hela underlaget av inkomna synpunkter och underlätta att ta det vidare in i arbetsprocesser, aggregera resultat, utbyta lärdomar med andra enheter och följa upp åtgärder. Ett digitalt stöd kan vara en del av lösningen men andra exempel är lärande nätverksträffar, utbildning, erfarenhetsutbyte och goda exempel från verksamheter som arbetar strukturerat med synpunktshantering.

Kommunledningskontoret som idag saknar en enhetlig rutin för hantering av synpunkter kommer under 2022–2024 ha ett extra fokus på att implementera arbetssätt och digitalt system för arbetet.

4. KS Avbrott i informationsförsörjning

Om nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade kan ett avbrott i informationsförsörjningen medföra stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet. Kontroll har gjorts av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat inom kommunstyrelsens förvaltningar. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.

Genomförd kontroll

Enkät riktad till staber och avdelningar inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen med följande frågeställningar:

- Finns det ett dokumenterat underlag som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i er verksamhet?
- Har det inom er verksamhet diskuterats ett behov av underlag för hantering av avbrott och störningar?
- Har er verksamhet tagit fram rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar utifrån det uttryckta behovet?
- Är rutinerna och planerna för hantering av avbrott och störningar testade och utvärderade?
- Har du något ytterligare du vill delge som bidrar till att vi kan förbättra vår förmåga att hantera avbrott och störningar?

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det framgår ett behov av att ytterligare tydliggöra verksamhetens egen beredskap och planering för avbrott och störningar i relation till IT-verksamhetens avbrottshantering.

Fokus inom IT-verksamheten ligger på att så fort som möjligt, och inom en högsta tolerabel tid som verksamheten avgör, återställa ett IT-stöd till normal drift. Verksamheterna behöver bedöma behovet av reservrutiner under den tid som IT-stödet är nere och gå över på till exempel manuell pappershantering. Här behöver också en bedömning göras av vilken uthållighet reservrutinerna kan ge. Vissa verksamheter förlitar sig i stor utsträckning på hög driftsäkerhet och kanske därmed inte tar tillräcklig höjd för den egna planeringen. Det kan betyda att arbetet helt behöver avbrytas under störningen, vilket kan vara acceptabelt under en kortare period men bli ohållbart på längre sikt.

Ur svaren kan också skönjas att resonemangen kring störningar och avbrott i första hand bygger på att tillgängligheten återgår till det normala efter störningen. Ett perspektiv som lätt förbises är risken för dataförlust eller manipulation/ändring av data vilket kan få stor påverkan även för verksamheter som i det korta perspektivet inte drabbas så hårt av ett avbrott.

Beroendet till kontorsprogramvaror som Microsoft Office 365 (Teams, OneDrive, Sharepoint med flera.) lyfts också bland svaren och konsekvenserna av störningar och avbrott i dessa IT-tjänster kan behöva studeras ytterligare. Även om inga allmänna handlingar avses lagras i Microsoft Office 365 kan till exempel avsaknaden av backup av arbetsmaterial medföra stor påverkan på verksamheterna vid dataförlust.

Det efterfrågas ett mer samlat och koordinerat stöd från kommunledningskontoret till verksamheterna då det idag upplevs fragmenterat och spritt mellan staber och avdelningar. Det gäller exempelvis frågor om riskhantering, informationssäkerhet, informationsförvaltning, kontinuitetshantering, juridik och kommunikation. Även verksamheternas kompetensutveckling behöver utvecklas inom dessa områden.

Även om kontrollmomentet i första hand avser avbrott och störningar i informationsförsörjningen så lyfter delar av gemensam service även beroendet till andra resurser såsom vattenförsörjning.

Åtgärder

Utöver redan pågående åtgärder behöver ett metodstöd vidareutvecklas med mognadsmätning för verksamheternas arbete med informationssäkerhet.

5. KS Avtalsenlig fakturering

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll har gjorts av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.

Genomförd kontroll

Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster i ett stickprov av transaktioner för perioden januari till mars 2022.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Avrop av konsulttjänster av olika slag är omfattande inom stadsbyggnadsverksamheten och omfattar stora värden. Genomförd stickprovsgranskning visar inte på några brister.

Åtgärder

Granskningen föranleder inte någon åtgärd utöver att fortsatt säkra att rutiner följs avseende styrning och introduktion av konsulter och granskning i fakturaflödet. Detta säkrar att konsultavropen omfattar det som avtalats och att inte underleverantörer avropas utanför avtal.

6. Åtgärder för klimatanpassning

Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassats i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt. Kontroll har gjorts av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.

Genomförd kontroll

Kontrollen är genomförd genom frågor inom kännedom och hantering av klimatförändringar till samtliga nämnder och bolag i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Frågorna var följande:

- På vilket sätt har nämndens/bolagets verksamheter planerat för att hantera effekter av klimatförändringar? Skyfallsliknande regn, översvämningar, stormvindar, torka eller värmeböljor är ofta det som utmärker extremväder.
- Hur följer nämnden/bolaget upp genomförandet av planerade åtgärder? Inkluderas de i ordinarie verksamhetsplanering och uppföljning eller hanteras de på något annat sätt?

- Finns det delar av nämndens/bolagets verksamhet som har särskilda utmaningar eller är svårare att anpassa? Om ja, vilka verksamheter?
- Ser ni behov av stöd i arbetet med att hantera effekter av klimatförändringar? Om ja, önskar ni stöd utifrån ett krisberedskapsperspektiv eller ett kunskaps/hållbarhetsperspektiv?

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att kommunens verksamheter överlag känner till riskerna med klimatförändringar samt att planering pågår. Även åtgärder har påbörjats i olika utsträckning. Men det är fortfarande en lång väg kvar. Arbetet med klimatanpassning kommer att behöva pågå under många år och det finns ett stort behov av samordning samt tydliga direktiv och prioriteringar.

De allra flesta nämnder och bolag har påbörjat planeringen för att hantera klimatförändringar. Beroende på verksamhet så ser fokus och planering annorlunda ut. Ofta finns vissa konsekvenser av klimatförändringar med i risk-/avvikelsehantering och kontinuitetsplaner. Några exempel är äldre- och omsorgsnämnden som har tydliga instruktioner för agerande vid värmebölja, räddningsnämnden som har utökat sin förmåga att hantera större skogsbränder samt fastighetsbolagets införda skyddsåtgärder vid hetta och översvämning.

Många viktiga aspekter för att ha en fungerande kommunal verksamhet har lyfts upp av nämnderna och bolagen. Dels kommunens gemensamma infrastruktur som exempelvis el, IT, data, fordon och möjlighet att ta sig till våra arbetsplatser, vilka är viktiga delar för att hela kommunkoncernens verksamhet ska fungera någorlunda normalt. Varje verksamhet har sedan ytterligare specifika behov. Till exempel lyfter miljö- och hälsoskyddsnämnden betydelsen av tillgång till provtagningsutrustning, kylmöjligheter och möjlighet att ta sig fram till exempelvis våra dricksvattenverk som i ett nödläge är under stor press. Ett annat exempel är kommunstyrelsens måltidsverksamhet som lyfter svårigheten att arbeta i kommunens kök under en värmebölja.

Flera delar av kommunen efterfrågar mer kunskap och stöd inom området. Också en tydlighet kring hur prioriteringar ska göras samt vilken ambitionsnivå som ska hållas. Vid exempelvis utveckling och nybyggnation är det viktigt att tydliggöra vilka riskfaktorer som är de viktigaste att ta hänsyn till och vilka åtgärder som bör fokuseras på, såsom behov av kylning och mycket naturlig grönska.

För att underlätta bedömningen av risker av klimatförändringar behövs bra underlag. Mycket har antingen nyligen tagits fram eller är under framtagande. Bland annat i samband med arbetet för nya översiktsplanen. Här ingår exempelvis en skyfallskartering, konsekvensanalys och strukturplan för vatten, uppdaterade underlag för översvämning i Fyrisån samt en värmekartering för Uppsala stad.

Framöver kommer behovet av ökade resurser bli tydligare när analyser och önskade handlingsplaner utvecklas. Som exempel har skolfastigheter AB gjort en förstudie kopplat till klimatanpassning men de saknar i dagsläget personella resurser för att ta frågorna och fastighetsutredningarna vidare. Vidare tillkommer framtida kostnader för att göra anpassningar i befintliga byggnader.

Åtgärder

Under 2023 kommer indikatorer och mål inom klimatanpassning att tas fram. Förhoppningen är att detta kan underlätta uppföljningen och styrningen inom

området. Det är också beslutat att kommunen ska genomföra en klimat- och sårbarhetsanalys på kommunövergripande nivå för att få en samlad bild av läget. Granskningen visar på att behoven ser väldigt olika ut beroende på verksamhet men att det också finns gemensamma nämnare för en väl fungerande kommunal verksamhet.

Samarbete inom regionen och med angränsande kommuner är viktigt. Kommunen bör utveckla den regionala samverkan med hänsyn till Länsstyrelsens handlingsplan för klimatanpassning.

7. Otillbörlig påverkan

Risk finns att förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen. Kontroll har gjorts av att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.

Genomförd kontroll

Stöd, information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att medarbetare inom socialförvaltningen är särskilt utsatta och därav har insatser prioriterats. Ett steg i arbetet har varit att det i samverkan med socialförvaltningen tagits fram rutiner för otillbörlig påverkan. Löpande ges även stöttning i enskilda fall när personal har blivit utsatta för otillbörlig påverkan på olika sätt.

Under hösten 2021 och våren 2022 erbjöds förtroendevalda utbildningar på temat.

Åtgärder

Ett bredare arbete är planerat att genomföras för att säkerställa att kommunens samtliga förvaltningar har tillräcklig kunskap genom bland annat kunskapshöjande insatser.

8. Löneutbetalningar

Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete. Kontroll har gjorts av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.

Genomförd kontroll

Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på kunskapsbrist i hanteringen av lönesystemet eller på felaktiga arbetssätt i löneprocessen. Mätning sker halvårsvis och analys månadsvis. Mätning och analys av ärenden som beror på

felaktiga arbetssätt eller kunskapsbrist har endast kunnat utföras från och med juni 2022, då kategoriseringen i ärendehanteringssystemet förändrades. Mätning och analys på extra utbetalningar och skulder har genomförts under hela perioden.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Antalet skulder har ökat i förhållande till samma period förra året medan antalet extra utbetalningar är på samma nivå. Orsaken till extra utbetalningar beror i de flesta fall på att timmar har registrerats för sent och på att nyanställningar inkommit efter att lön utbetalts. Största andelen skulder uppkommer för att frånvaro registrerats felaktigt eller för sent samt att avslut av anställning inkommer efter att lön utbetalts.

Åtgärder har genomförts såsom utbildningar i Heroma för administratörer och chefer, förbättringar i utbildningsmaterialet och utveckling av FAQ på supportportalen.

Åtgärder

Fortsatt arbete med information och utbildningar. En översyn ska även göras av skuldrutinen.

9. Informationshantering

Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister. Kontroll har gjorts av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.

Genomförd kontroll

Kontrollen har genomförts genom närvaro i, och bedömning av, relevanta utvecklingsinitiativ.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Arbetet med att implementera systematisk informationsförvaltning fortlöper enligt plan och fokuserar i dagsläget på att färdigställa styrande dokument för området och att genomföra ett pilotinförande tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen.

Inom ramen för piloten genomförs utbildningar och aktiviteter inom följande områden:

- Lagar och regler
- Mål
- Risker
- Organisation och ansvar
- Utvecklingsbehov
- Planering

Arbetet för att ta fram och revidera informationshanteringsplaner görs på ett mer ändamålsenligt arbetssätt jämfört med tidigare. Under hösten genomförs också ett arbete som syftar till att ta fram en handlingsplan som beskriver hur Uppsala kommun

ska hantera de samlade behoven kopplade till verktygsstöd för informationsstyrning. Detta omfattar bland annat följande perspektiv:

- Informationssäkerhetsklassning och självvärdering
- Riskhantering
- Informationskartläggning och informationshanteringsplaner
- Artikel 30-register
- Processkartor

Åtgärder

Arbete fortlöper med att genomföra de rekommendationer som presenterades i förstudien. Inga ytterligare åtgärder föreslås.

10. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet

Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten. Kontroll har gjorts av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. En genomgång har gjorts av kapitlet Kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet i Mål och budget 2022–2024 för att identifiera eventuella brister i nämndernas beskrivning av den kommunalt finansierade verksamheten inom sina ansvarsområden. Samtliga nämnders verksamhetsplaner för 2022 har granskats i syfte att bedöma hur nämnderna har beskrivit hur de avser att följa upp den kommunalt finansierade verksamheten med fokus på privata utförare. En sammanställning har även gjorts av nämndernas årsredovisning för 2021 avseende uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det finns tydliga strukturer och rutiner för hur nämnderna ska planera och följa upp kommunalt finansierad verksamhet. Några nämnder har etablerade arbetssätt medan andra nämnder inte har arbetat lika aktivt med detta tidigare. Fortsatt utvecklingspotential finns.

Kommunrevisionen lyfte i sin granskning 2020 fram följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. Det bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.

- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.
- Kommunstyrelsen bör i sin översyn av uppföljning och insyn av privata utförare särskilt beakta de synpunkter som framförs i revisionsrapporten.

Sedan tidigare har kommunstyrelsen förtydligat hur nämnderna förväntas arbeta enligt riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. I riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll finns förtydliganden av vilka arbetsmoment som ska göras i samband med planering respektive uppföljning. För tjänstepersoner har dessa riktlinjer ytterligare förtydligats i rutin för nämnders och bolags uppföljning och rutin för att följa upp avtal. Information och stöd till nämnderna och förvaltningarna finns publicerat på kommunens intranät.

I planeringen ska nämnderna beskriva den kommunalt finansierade verksamheten och tydliggöra relationen och fördelningen mellan egenregi och privata utförare inom sina ansvarsområden som en del i framtagandet av Mål och budget. Mål och budget 2022–2024 innehåller sådana beskrivningar från samtliga berörda nämnder men det saknas i vissa fall uppdelning per verksamhetsområde och framtida behov. Förklaringen är främst en otydlighet kring vad som ska beskrivas. Inför arbetet med Mål och budget 2023–2025 har informationsinsatser gjorts för att förtydliga vad som avses med kommunalt finansierad verksamhet i syfte att fånga in fler berörda verksamheter. Kommunstyrelsen begär detta år även in en beskrivning av hur nämnderna uppfyller riktlinjens krav om likvärdiga, stabila och enhetligt beskrivna ersättningssystem.

I uppföljningen ska nämnderna följa upp avtal och kvalitet enligt sin planering och redovisa resultatet i samband med årsredovisningen. I samband med årsbokslutet 2021 var det flera nämnder som inte rapporterade hur de har följt upp privata utförare eller om identifierade avvikelser har hanterats. I verksamhetsplanerna för 2022 har samtliga nämnder utifrån sina verksamheter beskrivit hur de avser att följa upp kvalitet och följsamhet till mål och riktlinjer inom sina ansvarsområden. Uppföljning av avtal och kommunalt finansierad verksamhet lyfts särskilt i flertalet fall. Kommunstyrelsen bedömer att informationsinsatserna inom ramen för Mål och budget-processen kommer att få genomslag i samband med årsbokslutet 2022.

Åtgärder

Resultatet visar att fortsatt utvecklingspotential finns och att kontrollmomentet bör kvarstå ytterligare ett år. Stödande insatser från kommunledningskontoret behöver inför kommande år anpassas utifrån nämndernas olikheter och erfarenheter. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.

11. KS Registrering i diariet

Brister i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan leda till svårigheter att hitta information bakåt i tiden vilket i sin tur kan leda till lagbrott, förtroendeskada och ineffektiv intern utveckling. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.

Genomförd kontroll

Ett stickprov har gjorts om 47 ärenden i webdiariet för diarieförda handlingar för kommunstyrelsen under dagarna 1, 2, 5 och 6 september. Granskning har gjorts om det finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn, överensstämmande med innehåll.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Granskning har gjorts av ett urval av kommunstyrelsens ärenden i diariet. Granskningen visar inte några större avvikelser inom KSN-serien vad gäller GDPR, tydlig ärenderubrik, sekretess eller annat.

Åtgärder

Ingen särskild åtgärd utöver fortsatt arbete med utbildning och uppföljning.

12. KS Öppna ärenden

Om avslutade ärenden inte stängs i ärendehanteringssystemet finns en risk för att ärenden ligger öppna för länge och ökar i mängd. Det medför svårigheter att hitta handlingar och följa ett ärende över tid vilket försvårar för insyn och eget arbete. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.

Genomförd kontroll

Uppföljning har gjorts av antalet öppna ärenden i början av september 2022 jämfört med motsvarande period 2021. I statistiken ingår alla kommunstyrelsens ärenden.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens har ökat under det senaste året.

Kontrollen visar på 10 453 öppna ärenden för kommunstyrelsen i september 2022. Det är en ökning med cirka 12 procent jämfört med motsvarande period 2021 då antalet öppna ärenden var 9332.

Huvudanledningen till ökningen är de restriktioner som har gällt under pandemin med instruktionen om arbete hemifrån i största möjliga mån. För att avsluta ärenden krävs närvaro på plats, och bemanningen på plats har prioriterats till posthanteringen. Det kan inte uteslutas att kunskapen bland handläggare om deras ansvar att avsluta ärenden är för låg.

Åtgärder

Aktivt arbete för att avsluta ärenden och säkerställa att gällande rutiner för hur ärenden avslutas är implementerade. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.

13. Utveckling av kommunens krisberedskap

Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt. Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.

Genomförd kontroll

Kommunens arbete och utveckling inom krisberedskap och civilt försvar styrs genom de överenskommelser, inom krisberedskap och civilt försvar, som träffats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och som utgår från Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) samt Kommunallag (2017:725).

Kommunens arbete med krisberedskap omfattar mer än arbetet med uppgifterna i LEH. För att fullgöra åtagandena enligt LEH och annan lagstiftning, till exempel socialtjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor, förutsätts att kommunens olika verksamheter kontinuerligt bedriver ett grundläggande arbete med krisberedskap.

Överenskommelserna reglerar uppgifter och därtill kopplad ersättning och stöd för kommunernas arbete med krisberedskap enligt LEH under samma period. Genom överenskommelsen sätter Regeringen och Riksdagens, via MSB, ambitioner för planering av krisberedskap och civilt försvar vid kommuner. Det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga.

Kontrollen har som utgångspunkt:

- De överenskomna uppgifter som kommunen har inom krisberedskap och civilt försvar enligt överenskommelserna.
- Programmet för krisberedskap som anger inriktning och fokusområden utifrån kommunens risk och sårbarhetsanalys.
- Regionala beredskapsplaneringsprocesser samt,
- kommunens egen hantering under pandemin.

Hur kontrollen har genomförts (stickprov, intervjuer osv.)

Underlag för kontrollen har samlats in genom:

- Enkät om inriktningar och fokusområden som finns beskrivna, kommunens program för krisberedskap samt erfarenheter av kommunens hantering under pandemin.
- Stickprovskontroll av kommunövergripande uppgifter enligt gällande överenskommelser.
- Utvärderingar avseende kommunens hantering under pandemin.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Det har under kommunens hantering av pandemin skett en utveckling av kommunens krisberedskap och kommunens olika verksamheter har fått en större förståelse för vikten av planering för framtida olyckor och kriser. Många av de planerade arbeten inom krisberedskapen och civilt försvar har dock varit tvungna att prioriteras ner på grund av pandemin. Men eftersom kommunens verksamheter aktivt har arbetat med krisledning och hantering av krisen har ett aktivt utvecklingsarbete ändå skett tillsammans med andra aktörer utanför kommunens verksamheter.

Utvärderingar har visat att kommuner har samverkat i allt större utsträckning med andra aktörer inom kommunens geografiska område och även involverat civilsamhället i kommunens hantering av pandemin. Denna utveckling har ökat men kommer att behöva fortgå framöver.

Kommunen har haft en stark utveckling avseende samverkan med andra aktörer inom den regionala krissamverkan som finns etablerad (Csam). Inte minst har kommunen utvecklats tillsammans med andra aktörer avseende samordnad kommunikation. Sedan tidigare finns riktlinjer för hur kommunen ska samordna sin kommunikation vid kriser. Utifrån kommunens samlade hantering under Corona-pandemin har många lärdomar tagits tillvara och kommunstyrelsen arbetar nu med att utveckla och ta fram en vägledning för kriskommunikation vid allvarliga störningar och kriser.

Kommunen har involverat frivilligheten genom att upprätta en Frivillig resursgrupp (FRG) som stöd till kommunen vid kriser. Anställningsavtal upprättas efterhand och därefter sker utbildning av individen i FRG. Den utbildningen ansvarar Civilförsvarsförbundet för. FRG kommer initialt att kunna stödja kommunens verksamheter med enklare stödjande uppgifter som efterhand, och beroende av tillgången till frivillighet, kan utvecklas till flera och mer specifika uppgifter vid samhällsstörningar och kriser.

Arbete med att identifiera annan samhällsviktig verksamhet än inom kommunen pågår kontinuerligt, inte minst genom arbetet med Styrel och arbetet med kontinuitetsplanering. Kommunledningskontoret har även under 2022 erbjudit förvaltningar och bolag med samhällsviktig verksamhet att genomföra en risk- och sårbarhetsanalys som sedan kommer att ligga till grund för den övergripande och lagstyrda kommunala risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) som ska lämnas in till staten senast året efter ett regeringsval.

En viktig del i att utveckla kommunens samlade förmåga inom krisberedskap är att utbilda och öva sina verksamheter och då med fördel tillsammans med andra externa aktörer. Genom utbildning och övning kan verksamheterna utvecklas i olika scenarios och med olika komplexitet.

Utbildning och övning är generellt inget som det aktivt planeras för självständigt inom förvaltningar och bolag. De flesta deltar endast i de utbildningar och övningar som Kommunledningskontoret erbjuder inom den övergripande beredskapsplaneringen, men det finns ingen egen planering för hur den egna verksamheten ska utveckla sin krisberedskap. Det har genomförts krisberedskapsövningar vid förvaltningar och bolag med samhällsviktig verksamhet samt att kommunen har deltagit i regionala och nationella övningar tillsammans med andra kommuner och myndigheter.

Kommunen tar för varje mandatperiod fram en kommunövergripande utbildnings- och övningsplan som idag omfattar aktiviteter för att upprätthålla förmåga till

övergripande ledning vid extra ordinära händelser. Den omfattar även de nationella och regionala utbildningar och övningar som kommunen deltar i.

Arbete med krisberedskap är inget som tydligt framgår i framtidsblickande och styrande dokument som förvaltningar och bolag tar fram för sin planering.

Fortsättningsvis följer systematiken en mandatperiod där en uppföljning sker årligen utifrån program för krisberedskap och överenskommelser för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Åtgärder

En grundprincip inom krisberedskap är att det ansvar man normalt sett har, har man även under en kris. Således är ansvaret att utveckla sin förmåga att hantera kriser är det egna ansvaret. Arbetet inom krisberedskap och civilt försvar vid förvaltningar och bolag behöver bli tydligare i de egna verksamheterna och styrande dokument och vara mer framåtskridande inom den egna verksamheten. Åtgärden behöver tillämpas skyndsamt.

För att stärka kommunens samlade förmåga att hantera kriser finns det ett behov av att varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram en flerårig utbildnings- och övningsplan för de egna verksamheterna. Dessa planer kan därefter sammanställas av kommunledningskontoret och komplettera kommunens övergripande utbildnings- och övningsplan. Åtgärden behöver vara klar till andra kvartalet 2023 för att på ett konkret sätt kunna komplettera kommunens övergripande utbildnings- och övningsplan som ska fastställas senast december 2023.

14. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning

Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende. Kontroll har gjorts av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.

Genomförd kontroll

Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlings-gränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.

Resultat av kontroll

Granskning genomförd med mindre anmärkning. Stickprovskontroller på fakturor från avtalsleverantörer påvisar inte stora brister. Däremot har de större revisionerna som genomförts visat att beställningar inte sker på det sätt som avtalen är konstruerade. Konsekvensen av detta är att kommunen ej har möjlighet att få de ekonomiska effekter som var avsedda.

Kontrollen visar att ingen upphandlingsskadeavgift har utbetalats under året oavsett otillåtna direktupphandlingar kopplat till nämndorganisationen. Det finns dock vissa brister i hur väl nämnderna följer gällande avtal samt att upphandlingar genomförs när avtal saknas. Det finns även brister i att upphandlingar, inom definierade avtalslösa

områden, inte blir genomförda inom förväntad tid, bland annat på grund av överprövningar. Trenden för antalet överprövningar är dock fallande.

Granskningen visar att leverantörstroheten för kommunen totalt har ökat något, från 82 procent till 84 procent hittills 2022 jämfört med helår 2021 gällande för samtliga förvaltningar och nämnder, för kommunstyrelsen har det hittills ökat till 88 procent från 86 procent 2021. Det finns dock en viss osäkerhet i siffrorna som kan bero på att:

- fakturering har gjorts av annan än avtalad part (factoring),
- fakturering har skett efter avtalsslut,
- existerande avtal saknas i avtalsdatabasen, och
- felkontering av icke upphandlingspliktiga inköp.

Antalet leverantörsavtal i e-handeln uppgår nu till ca 160st där flest avtal avser varor.

Åtgärder

Fortsatt utveckling av e-handel. Under november kommer en ny funktion lanseras för att verksamheterna ska kunna göra förnyad konkurrensutsättning i systemet. Fortsatt att kvartalsvis informera om nämndernas leverantörstrohet samt vilka leverantörer som det köps av utanför avtal för att beställarna ska kunna vidta åtgärder via ekonomiansvarig representant. Arbeta för att minska felkällor gällande leverantörstrohet.

15. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet

Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. En genomgång har gjorts av kapitlet Kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet i Mål och budget 2022–2024 för att identifiera eventuella brister i nämndernas beskrivning av den kommunalt finansierade verksamheten inom sina ansvarsområden. Samtliga nämnders verksamhetsplaner för 2022 har granskats i syfte att bedöma hur nämnderna har beskrivit hur de avser att följa upp den kommunalt finansierade verksamheten med fokus på privata utförare. En sammanställning har även gjorts av nämndernas årsredovisning för 2021 avseende uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det finns tydliga strukturer och rutiner för hur nämnderna ska planera och följa upp kommunalt finansierad verksamhet. Några nämnder har etablerade arbetssätt medan andra nämnder inte har arbetat lika aktivt med detta tidigare. Fortsatt utvecklingspotential finns.

Kommunrevisionen lyfte i sin granskning 2020 fram följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. Det bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig återrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.
- Kommunstyrelsen bör i sin översyn av uppföljning och insyn av privata utförare särskilt beakta de synpunkter som framförs i revisionsrapporten.

Sedan tidigare har kommunstyrelsen förtydligat hur nämnderna förväntas arbeta enligt riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. I riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll finns förtydliganden av vilka arbetsmoment som ska göras i samband med planering respektive uppföljning. För tjänstepersoner har dessa riktlinjer ytterligare förtydligats i rutin för nämnders och bolags uppföljning och rutin för att följa upp avtal. Information och stöd till nämnderna och förvaltningarna finns publicerat på kommunens intranät.

I planeringen ska nämnderna beskriva den kommunalt finansierade verksamheten och tydliggöra relationen och fördelningen mellan egenregi och privata utförare inom sina ansvarsområden som en del i framtagandet av Mål och budget. Mål och budget 2022–2024 innehåller sådana beskrivningar från samtliga berörda nämnder men det saknas i vissa fall uppdelning per verksamhetsområde och framtida behov. Förklaringen är främst en otydlighet kring vad som ska beskrivas. Inför arbetet med Mål och budget 2023–2025 har informationsinsatser gjorts för att förtydliga vad som avses med kommunalt finansierad verksamhet i syfte att fånga in fler berörda verksamheter. Kommunstyrelsen begär detta år även in en beskrivning av hur nämnderna uppfyller riktlinjens krav om likvärdiga, stabila och enhetligt beskrivna ersättningssystem.

I uppföljningen ska nämnderna följa upp avtal och kvalitet enligt sin planering och redovisa resultatet i samband med årsredovisningen. I samband med årsbokslutet 2021 var det flera nämnder som inte rapporterade hur de har följt upp privata utförare eller om identifierade avvikelser har hanterats. I verksamhetsplanerna för 2022 har samtliga nämnder utifrån sina verksamheter beskrivit hur de avser att följa upp kvalitet och följsamhet till mål och riktlinjer inom sina ansvarsområden. Uppföljning av avtal och kommunalt finansierad verksamhet lyfts särskilt i flertalet fall. Kommunstyrelsen bedömer att informationsinsatserna inom ramen för Mål och budget-processen kommer att få genomslag i samband med årsbokslutet 2022.

Åtgärder

Resultatet visar att fortsatt utvecklingspotential finns och att kontrollmomentet bör kvarstå ytterligare ett år. Stödande insatser från kommunledningskontoret behöver inför kommande år anpassas utifrån nämndernas olikheter och erfarenheter.

16.1 Sökning av statsbidrag

Det finns en risk att berörda nämnder inte söker de statsbidrag som de är berättigade till. Det leder till att kommunen går miste om stora belopp. Kontroll har gjorts av att berörda nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.

Genomförd kontroll

Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarade summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Sveriges kommuner och regioner tar årligen emot omfattande statsbidrag och de är en viktig del av sektorns finansiering och statens styrning. För att säkerställa att rätt bidrag söks finns en skriftlig rutin från 2021 på Insidan som tydliggör nämnder och förvaltningars ansvar och arbetssätt. Grundtesen i rutinen är att varje nämnd ska söka de statsbidrag som är materiella och skapar mervärde i verksamheten i samverkan med övrig verksamhetsstyrning och resurser.

Vad gäller uppföljning av resultatet genomfördes under 2021 en analytisk studie baserad på räkenskapssammandraget, där Uppsala kommun jämfördes med 10 andra kommuner under perioden 2016-2020 med avseende på redovisade statsbidrag under perioden. Uppsala föll väl ut i förhållande till förväntade nivåer och jämförelsekommunerna. Analysen presenterades bland annat för kommunstyrelsen och har kommunicerats till relevanta ledningsgrupper i förvaltning.

Statsbidrag är bitvis komplicerade och det är av yttersta vikt att bevakning av regeringens initiativ och myndigheternas påföljande anvisningar för dessa bidrag sker. Under 2022 genomförde kommunrevisionen en granskning av kommunens arbete med statsbidrag där man bland annat tog del av intervjuer samt riktlinjen och analysen från 2021. Granskning visade att kommunens arbete fungerar.

Åtgärder

Inga åtgärder behöver tas fram utifrån resultatet av kontrollen.

16.2 Återsökning av momsersättning

Risk finns att kommunen går miste om statliga medel. Kontroll har gjorts av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.

Genomförd kontroll

Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Genom upphandlat konsultstöd har kommunen de senaste åren gått igenom tidigare årsredovisningar för att hitta avdragsmöjligheter som inte tidigare har utnyttjats. Mellan åren 2016-2019 återfördes i genomsnitt ca 4,4 miljoner/år till kommunens verksamheter, varav i genomsnitt ca 1,3 miljoner/år identifierades av redovisningsenheten själva.

Åtgärder

Grundkurs i moms samt kurs avseende byggmoms (omvänd skattskyldighet) finns för alla medarbetare i kommunen. Utbildning förväntas ge mindre fel och rätt avdrag direkt vid hantering av fakturan.

17.1 Granskning av leverantörsfakturer

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har gjorts av att granskningen av leverantörsfakturer i ekonomisystemet fungerar.

Genomförd kontroll

Alla leverantörsfakturer över tvåhundra tusen kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. För perioden december 2021 till januari 2022 har samtliga leverantörsfakturer överstigande tvåhundra tusen kronor kontrollerats. Endast ett fåtal fakturer visade sig vara felperiodiserade. Resultatet visar att periodisering av kostnader över tvåhundra tusen kronor fungerar väl.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.

17.2 Granskning av verifikatens kvalitet

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.

Genomförd kontroll

Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig. 25% av alla verifikationer som bokförts av verifikationstyp HB, HT, HV under april 2022 har kontrollerats via stickprov.

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att 86% har ett underlag som visar vad som bokförts och varför. Efter tydlig uppryckning av andelen verifikationer som uppfyller önskad kvalitet åren efter centralisering av stödfunktioner 2016, har förbättringstakten minskat - vilket är naturligt.

Åtgärder

Fortsatt behov av tillsyn av att underlag bifogas verifikationer samt att alla berörda tar del av vad ett underlag skall innehålla.

17.3 Periodisering av kundfakturerings

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att kundfakturerings sker med korrekt periodisering av intäkter.

Genomförd kontroll

Stickprov av fakturor över tvåhundra tusen kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd med mindre anmärkning. För perioden december 2021 till januari 2022 har samtliga 51 kundfakturor över tvåhundra tusen kronor kontrollerats. Resultatet, att 86 (80) procent av fakturorna periodiserats rätt, är en förbättring mot föregående år, men potential finns alltså för ytterligare förbättring. Medvetenhet ska dock finnas att fakturerings kan släpa efter genom att underlag kanske saknas och måste skapas i efterhand samt att mönstret med eftersläpning sannolikt är konsekvent och vilket innebär att fakturerat över en tolv månaders period kommer att vara betydligt närmare 100 procent än vad stickprovet visade.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.

17.4 Inventering av anläggningsregister

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.

Genomförd kontroll

Kontrollmetod: Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts:

1. aktiverbar utgift
2. rätt åsatt ekonomisk livslängd

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd utan anmärkningar. Inventeringsprocess finns och fungerar. Samtliga nämnder har lämnat in inventeringsprotokoll i december 2021. Stickprovade anläggningar har givits rätt ekonomisk livslängd. Processen inom stadsbyggnadsnämnden, som genererar den absoluta majoriteten av anläggningsvärde, har förstärkts väsentligen den senaste femårsperioden. Under 2021 togs även ett IT-stöd i bruk som ytterligare stärker förmågan. Det gemensamma stadshuset, med en samlad intendentur och hantering av anläggningar förväntas också ge positiva effekter i och med att kontrollen samlats och man kan förutse färre omlokaliseringar vilket är en orsak till att kontroll förloras över exempelvis inventarier.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen.

18. Regler för mutor, jäv och representation

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll av att granskningen av representationsfakturor i ekonomisystemet fungerar.

Genomförd kontroll

Stickprovskontroll av representationsfakturor har skett för perioden september 2021 till mars 2022 genom att 25% av alla externa representationsfakturor kontrollerades.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkningar. Kontrollen av representationsfakturor fungerar relativt väl, dock saknas program/agenda lite för ofta vid planeringsdagar. Detta är en risk eftersom mat och logi kan komma att betraktas som förmånsskattepliktigt för mottagaren om adekvat program saknas.

Åtgärder

Kontrollerna kan och ska skärpas genom fortsatt utveckling av arbetssätt inom kontrollsteget så att färre transaktioner i slutändan saknar program.

19. Kommunens normerande styrning är aktuell och ändamålsenlig

Risk finns att för många och otydliga styrsignaler samt brister i kännedom och kunskap om kommunens normerande styrdokument kan leda till felaktiga arbetssätt och risk för att skada förtroendet för Uppsala kommun. I ett framtida ledningssystem blir det tydligare vilka styrsignaler som styr vilka verksamheter och en rensning inför en sådan visualisering är att föredra. Kontroll har gjorts att kommunens normerande styrning är aktuell och ändamålsenlig.

Genomförd kontroll

En enkät har skickats till dokumentansvariga för 15 policyer och 64 kommungemensamma riktlinjer. Svarsfrekvensen är hög då svar har inkommit för samtliga 15 policyer (100 procent) och 58 riktlinjer (91 procent). Enkäten innehöll frågor om aktualitet, kännedom om och följsamhet till policyer och kommungemensamma riktlinjer.

Resultat av kontroll

Granskningen visar mindre anmärkning. Av kommunens 15 policyer bedöms 11 vara aktuella, två är under revidering och ytterligare två behöver revideras. Av kommunens 64 riktlinjer bedöms 35 vara aktuella, sju bör upphävas, åtta är under revidering och ytterligare åtta behöver revideras. Svar saknas för sex riktlinjer. För merparten av styrdokumentet bedömer dokumentansvarig att berörd verksamhet har kännedom om styrdokumentet. Däremot har flera dokumentansvariga svårt att avgöra om kommunkoncernen arbetar utifrån de principer och krav som beskrivs i styrdokumentet.

Åtgärder

Resultatet visar att några styrdokument behöver ses över och några bör upphävas. Resultatet visar också att det ibland är svårt att avgöra om berörd verksamhet känner till och följer styrdokumentet. Ett separat ärende med förslag på översyn respektive upphävande av styrdokument bereds till kommunstyrelsen.

Kommunledningskontoret behöver utveckla sina stödjande insatser till dokumentansvariga avseende uppföljning och internrevision av normerande styrdokument i syfte att löpande säkerställa en aktuell och ändamålsenlig styrning. Kontrollmomentet utgår i kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.

20. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt

Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås. Kontroll har gjorts av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.

Genomförd kontroll

Granskningen har genomförts av totalt 208 exploateringsprojekt i portföljen för samhällsbyggnadsprojekt.

- 110 stycken projekt har riskanalys,
- 98 stycken projekt saknar riskanalys, eventuellt har riskanalyserna dokumenterats på annat ställe än i avsett projektstödverktyg.
- 58 stycken projekt har riskanalys som är genomförd under 2020,
- 22 stycken projekt har riskanalys som är genomförd under 2021,
- 30 projekt har riskanalys som är genomförd under 2022.

Stickprovskontroll har genomförts för fem projekt där riskanalys genomförts under 2021 och för fem projekt där riskanalys genomförts under 2020.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Bedömningen görs främst utifrån att 47% av exploateringsprojekten saknar riskanalyser i Antura och av de som har riskanalyser i Antura är det 27% som inte är justerade sedan 2020. Eventuellt har riskanalyserna dokumenterats på annat ställe än i Antura. Även de åtgärder som vidtas kan vara dokumenterade på annat ställe.

Det är i princip samma brister i alla projekten vilket kan visa på att det saknas rutiner för hur projekten ska jobba med riskhantering och om de ska använda Antura eller om det är valfritt att använda andra verktyg.

Alla projekt saknar åtgärder. De kan vara en del i projektets hela aktivitetslista och finnas på annat ställe.

Ingen av projektens risker är hanterade i Antura, vilket också kan vara en signal att projekten inte jobbar aktivt med risker i Antura

Det finns osäkerheter på vad en risk och en konsekvens innebär. Att använda konsekvenserna försening och fördyring som risker innebär att själva risken inte har identifierats, vilket är en risk i sig. Konsekvensen rapporteras på Riskpåverkan (Tid, Ekonomi, Kvalitet).

Åtgärder

Rutin för riskanalys finns men den omfattar inte hur riskerna ska behandlas eller åtgärdssättas, rutinen behöver kompletteras med detta och implementeras i arbetssättet. Den uppdaterade rutinen ska följa den kommunövergripande rutinen för riskhantering. I de fall riskanalysen har gjorts av leveranteren ska även detta noteras i Antura. Åtgärden bör genomföras under 2023.

21. KS: Arbetssituation och negativ stress

En hög arbetsbelastning kan leda till negativ stress som i förlängningen leder till ohälsa. Kontroll har gjorts av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts genom analys av resultatet inom indexområdet Arbetssituation, från 2022 års medarbetarundersökning.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Det sammanslagna indexvärdet för alla frågor inom frågeområdet visar på ett stabilt värde för såväl Kommunledningskontoret (index 76) som Stadsbyggnadsförvaltningen (index 73).

Den fråga som ger lägst värde inom området Arbetssituation är frågan som lyder "Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom min ordinarie arbetstid" (Kommunledningskontoret 70, Stadsbyggnadsförvaltningen 67). Värdet har legat stabilt inom respektive förvaltning de senaste tre åren.

På frågan "När stress förekommer i mitt arbete är det normalt på en nivå som är hanterbar för mig" är värdet för Kommunledningskontoret 73 och Stadsbyggnadsförvaltningen 71, även det ett värde som legat relativt stabilt över tid.

Värdena vad gäller arbetssituation och negativ stress ligger på en stabilt jämn nivå, där frågan om huruvida man hinner med sina arbetsuppgifter är den som har lägst värden.

Åtgärder

De åtgärder som görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet handlar i stort om att säkra balansen mellan krav och resurser. En välfungerande dialog mellan chef och medarbetare, både individuellt och i grupp, är här avgörande. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att följa upp, föra dialoger, och agera i tid på signaler rörande ohälsosam arbetsbelastning.

Ett särskilt arbete pågår med att kartlägga chefers förutsättningar, inom ramen för det uppdrag från KS som handlar om riktmärket (antal medarbetare per chef) och chefers förutsättningar. En första kartläggning och analys ska vara genomförd innan årsskiftet 2022/2023.

22. Hantering av viktig information

Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen. Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Genomförd kontroll

Kontrollen genomfördes genom att låta de verksamheter som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen svara på en enkät med frågeställningar. Enkäten innehöll följande frågeställningar:

1. Uttrycker delegationsordningen ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationsförvaltning?
2. Är informationen i verksamheten inventerad och dokumenterad i en informationshanteringsplan? Är informationshanteringsplanen beslutad och kommunicerad?
3. Finns ett artikel 30-register och hålls det aktuellt?
4. Är informationssäkerhetsklassning (KLASSA) genomförd för väsentliga IT-stöd?

De verksamheter som valdes ut att svara på enkäten var:

- Mark och exploatering
- Strategisk planering
- Näringsliv
- Gemensam service (4 avdelningar)
- Kansli, strategi och planering (4 avdelningar och en enhet)
- Samtliga staber (4 st)

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning.

10 av 16 tillfrågade verksamheter inkom med svar, vilket motsvarar en svarsfrekvens om 63%.

Nedan återges resultatet per fråga och resultatet kommenteras.

Fråga 1: Uttrycker delegationsordningen ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationsförvaltning?

69% svarade att delegationsordningen uttrycker ett mandat och ansvar för informationsförvaltningen. 31% svarade nej.

I Delegations- och arbetsordning för kommunstyrelsen (KSN-2022-01411) framgår att Stadsdirektör ansvarar för arbetsuppgiften Ansvara för nämndens systematiska informationsförvaltning med anmärkningen att så ska ske i enlighet med Riktlinje för arkiv i Uppsala kommun (KSN-2016-2175).

Givet att 31% svarade nej på denna fråga dras slutsatsen att det finns förbättringspotential. Ett sätt att komma vidare kan vara att undersöka om formuleringen i delegationsordningen är otydlig eller om ytterligare förståelse för innebörden av formuleringen behövs.

Fråga 2: Är informationen i verksamheten inventerad och dokumenterad i en informationshanteringsplan? Är informationshanteringsplanen beslutad och kommunicerad?

23% svarade att informationen är inventerad och att informationshanteringsplanen är beslutad och kommunicerad. 38% svarade att informationen är inventerad, men att informationshanteringsplanen ännu inte är beslutad eller kommunicerad. 38% svarade nej på frågan.

Informationshanteringsplan för HR och för Ekonomi vad vid enkätundersökningens genomförande beslutade och kommunicerade. Informationshanteringsplan för övriga delar av berörda verksamheter var under framtagande. Informationen var inventerad, men informationshanteringsplanen var ej beslutad eller kommunicerad.

Givet den något spretiga bild som inkomna svar ger dras slutsatsen att det finns förbättringspotential gällande kunskap och kännedom om informationshanteringsplanen inom kommunstyrelsens verksamheter.

Fråga 3: Finns personuppgiftsbehandlingar dokumenterade i en registerförteckning (artikel 30-register)? Hålls registret aktuellt?

85% svarar nej på denna fråga. 15% svarar att det finns en registerförteckning, men att den inte hålls tillräckligt uppdaterad.

Dataskyddsombudets tidigare uppföljning av nämndernas och bolagens arbete med GDPR pekar på en tröghet i framtagandet av artikel 30-register. Inom nätverket för dataskyddssamordnare har enkätundersökningar genomförts som pekat på motsvarande brist. Nämnderna och bolagen behöver tydligare uttrycka en efterfrågan på rapportering av progressen i arbetet med GDPR samt tillse att tillräckliga resurser och förmågor för efterlevnad av GDPR finns i den egna verksamheten. Ett ändamålsenligt verktyg för informationsstyrning, där artikel 30-register ingår, är nödvändigt för ett effektivt arbete med GDPR.

Enligt rådande lagstiftning ska personuppgiftsbehandlingar dokumenteras i en registerförteckning. Ohörsamhet mot detta kan äventyra våra medborgares personliga integritet, skada förtroendet för Uppsala kommun samt generera viteskrav.

Fråga 4: Är informationssäkerhetsklassning (KLASSA) genomförd för väsentliga IT-stöd?

54% svarar att informationssäkerhetsklassning för väsentliga IT-stöd är genomförd.
46% svarar nej på denna fråga.

I tidigare uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan har ingått att redovisa progressen i klassningen av IT-stöd inom ramen för objektverksamheten. Avsaknaden av ett ändamålsenligt verktyg för att registrera klassningar och redovisa uppföljning och översikter försvårar uppföljningen. Resultatet av den uppföljning som ändå genomförts visar på att flertalet IT-stöd har en klassning men att relevansen kan ifrågasättas. Inom Stab IT har ett årshjul för IT-säkerhet tagits fram för att få till en bättre systematik i arbetet med IT-säkerhet där klassning också ingår.

Sammantaget behövs ett större tryck på genomförandet av årshjulet för IT-säkerhet samt införandet av ett ändamålsenligt systemstöd för klassningar och informationsstyrning ur ett bredare perspektiv.

Fritextsvar

Enkäten gav möjlighet att lämna övriga upplysningar i form av fritext. Listan nedan är en sammanfattning av detta:

- Kommentar som uttrycker önskemål om att säkra och förstå ansvarslinjen inom kommunledningskontoret.
- Kommentar som tyder på att vissa frågeställningar kan förtydligas i avseende på från vilket perspektiv (kontor/avdelning/enhet) svaren förväntas representera.
- Kommentar(er) som tyder på att det finns en bild av att ansvaret att klassa IT-stöd ligger på IT-avdelningen.
- Kommentar(er) som tyder på att det finns en bild av att ansvaret att klassa IT-stöd ligger på verksamheten.
- Kommentar som redogör att respondenten svarat 'nej' på flertalet frågor då tillräcklig kunskap för annat svar ej finns.
- Kommentar som signalerar att det råder oklarheter om var man ska vända sig gällande frågor om hantering och registrering av personuppgiftsbehandlingar.
- Kommentar som anger att artikel 30-register ska ses över under hösten och att stöd i arbetet är önskvärt.
- Kommentar som signalerar att informationssäkerhetsklassning för väsentliga IT-system är genomförd, men att den ej hålls aktuell.

Åtgärder

Resultatet av den genomförda enkätundersökningen tyder på att:

- Tydligheten kring vilket mandat och ansvar som finns kopplat till informationsförvaltning behöver öka.
- Förståelsen för, och kunskapen om, informationshanteringsplaner (och behovet av att inventera verksamhetens informationstillgångar) behöver höjas.
- Nämnderna och bolagen behöver tydligare uttrycka en efterfrågan på rapportering av progressen i arbetet med GDPR samt tillse att tillräckliga resurser och förmågor för efterlevnad av GDPR finns i den egna verksamheten.
- Ett ändamålsenligt verktyg för informationsstyrning, där inventering av information (IH-plan), artikel 30-register och informationssäkerhetsklassning ingår, är nödvändigt för ett effektivt arbete med GDPR och informationssäkerhet.

- Stab IT behöver öka takten i genomförandet av årshjulet för IT-säkerhet.
- Det behövs en tydligare samordning av dataskyddsarbetet under kommunstyrelsen.
- Det behövs en tydligare uppföljning av arbetet med informationsförvaltning och informationssäkerhet i linjeverksamheten.

23.1 Rutiner för ärendeberedning

För att effektivt hantera en hög förändringstakt och aktiv styrning krävs en saklig, tydlig och kompetent beredning av ärenden i såväl förvaltningarna som hos nämnden. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att olagliga och felaktiga beslut fattas. Enligt internkontrollplanen ska kontroll göras av att det finns ändamålsenliga rutiner för ärendeberedningen som är kända och efterföljs.

Genomförd kontroll

Kontroll av att rutinerna är uppdaterade och finns tillgängliga på Insidan. Kontroll av att rutinerna är ändamålsenliga, kända och att de efterföljs.

Resultat av kontroll

Kontroll är genomförd utan anmärkningar och rutiner är uppdaterade och ses över löpande.

Åtgärder

Inga åtgärder och kontrollmomentet kommer att tas bort till 2023.

23.2 Formalia och kvalitet i ärendeberedning

För att effektivt hantera en hög förändringstakt och aktiv styrning krävs en saklig, tydlig och kompetent beredning av ärenden i såväl förvaltningarna som hos nämnden. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att olagliga och felaktiga beslut fattas. Enligt internkontrollplanen ska kontroll göras av formalia och kvalitet i ärenden till kommunstyrelsens ordförandeberedning och kommunstyrelsens arbetsutskott.

Genomförd kontroll

Uppföljning av ärenden som på formella grunder återremitteras från kommunstyrelsens ordförandeberedning eller kommunstyrelsens arbetsutskott eller utifrån kvalitetsbrister skrivs om efter godkännande i ärendeberednings-gruppen på kommunledningskontoret.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Löpande arbete i enlighet med kontrollmomentet sker genom kommunledningskontorets ärendeberedningsgrupp. Det finns rutiner för att fånga upp behov, revidera och följa upp styrdokumentet kring ärendeberedning.

Åtgärder

Inga åtgärder och kontrollmomentet kommer att tas bort till 2023.

24. KS: Osäkerheter i planeringsunderlag

Om förutsättningarna för befolkningsutvecklingen förändras mycket blir det svårt att fånga verksamhetens behov av lokaler i tid. Det leder till felaktiga prioriteringar i markanvisningar och felplanering i lokalförsörjningen. Kontroll har gjorts av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.

Genomförd kontroll

Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.

Resultat av kontroll

Granskningen genomförd med mindre anmärkning.

- **Starkare förankring mot stadsbyggnadsförvaltningens projektportfölj:** Förstärker kopplingen av kommunens utveckling och lokalförsörjningen. Prioriterade bostadssatsningar medför förändringar i behovsbilden för lokalförsörjningen. Genom en starkare koppling kan orsak-samband tydligare visas på bostadssatsningar och investeringar till följd av social infrastruktur. Eventuella begränsningar i kapacitet kan även påverka prioriteringsordningen av kommunens planuppdrag.
- **Etablering av områdesansvariga:** genom att spegla planenheter organisation med områdesansvariga förstärks lokalförsörjningen i det dagliga arbetet med utveckling av staden. Ett helhetstänk blir mer lättillgängligt och effekter av olika detaljplaner och utvecklingsprojekt framgår tydligare. Samarbetet mellan KLK stab fastighet och SBF stärks även genom återkommande samarbetsforum.
- **Stärka kopplingen mellan mål och budget och lokalförsörjningsplanerna:** Kopplingen mellan Lokalförsörjningsplanerna och Mål och budget har blivit så bra att lokalförsörjningsplanerna under 2022 utgjort grund för att ta fram underlag kopplat till prioriteringar i kommunkoncernens investeringar, vilket genererat att kommunen inom kommande mål och budget period sparar miljonbelopp.

Åtgärder

- Starkare förankring mot stadsbyggnadsförvaltningens projektportfölj.
- Etablering av områdesansvariga inom enhet lokalförsörjning som speglar stadsbyggnadsförvaltningens planenheter
- Stärka kopplingen mellan Mål och budget och Lokalförsörjningsplanerna

25. KS: Försenade eller fördyrade byggprojekt

Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördyrade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelnings- och myndighetsbeslut, materialbrist, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga. Kontroll av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.

Genomförd kontroll

Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.

Resultat av kontroll

Priset på material har förändrats markant under perioden och påverkat pågående projekt. Det ovanliga läget har, bland annat, gjort det svårare att utveckla schabloner och utvärdera ekonomiska konsekvenser.

Revideringen av ramavtal mot Skolfastigheter AB innebär bland annat en revidering av hyresmodell vilket kommer stärka KS möjligheter att analysera ekonomiska konsekvenser i projekten och ge gemensamma incitament inom kommunkoncernen för att utveckla verklighetstroga schabloner.

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

- **Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses:** Arbetsgrupp och metod har etablerats under 2021 i samarbete mellan KLK och SBF för att utreda en marks lämplighet innan planer fortgår att denna ska allokeras i lokalförsörjningsändamål. Arbetet fortgår under 2022.
- **Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelning och myndighetsbeslut:** Värdet av erfarenhetsåterkoppling har stärkts i det reviderade ramavtalet mellan KS och Uppsala kommun Skolfastigheter AB. Mallar och rutiner för detta ska tas fram under 2022-2023.
- **Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner:** Bättre samarbete med kommunala bolag krävs. KLK stab fastighet har förstärkt staben med kompetens inom fastighetsekonomi vilket kommer ge staben större möjligheter att utvärdera och kravställa utifrån ett ekonomiskt perspektiv.
- **Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar:** Löpande arbete inom pågående projekt. Ingen av pågående projekt har ännu kommit till ett skede där en utvärdering av slutresultat är aktuell. Staben har identifierat ett behov av att stärka valet av anskaffningsmetod med en riktlinje och tydlig beslutsgång.

Åtgärder

- Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses
- Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelning och myndighetsbeslut
- Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner.
- Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar

26. KS Styrdokument inom kommunikationsområdet

Brister i kännedom och kunskap om styrdokument inom kommunikationsområdet kan leda till alltför olika eller felaktiga arbetssätt i det verksamhetsnära kommunikationsstödet. Det leder till ökad risk för felaktigheter eller lagbrott samt skada förtroendet för Uppsala kommun. Kontroll har gjorts att policyer, riktlinjer, rutiner och vägledningar som berör kommunikationsområdet är implementerade.

Genomförd kontroll

Genomförande av enkät våren 2022 med syfte att mäta kännedom hos medarbetare i stab kommunikation om de styrande och stödjande dokument som finns inom kommunikationsområdet.

Resultat av kontroll

Granskning är gjort utan anmärkningar. Resultat visar en hög kännedom samt även en djupare kunskap om Uppsala kommuns kommunikationspolicy som är det övergripande styrande dokumentet. Kopplat till kommunikationspolicyn ställdes ett antal frågor kring innehåll. Samtliga dokument finns nu samlade på en plats för att för att öka tillgängligheten.

Åtgärder

Fortsatta åtgärder för att säkerställa kännedom om och implementering av policyer, riktlinjer eller vägledningar som berör kommunikationsområdet kommer att ske i linjen vid informationstillfällen samt vid introduktioner av nya medarbetare.

27. KS Kunskap om delegationsordning

Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada. Kontroll har gjorts att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning:

- att beslut fattas av utsedd delegat.
- att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.

Genomförd kontroll

För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.

Resultat av kontroll

Granskning är gjord med mindre anmärkning. Kontrollen av delegationsbeslut för perioden mellan första maj 2022 till sista september 2022 är slutförd. Stickkontroll med 14 slumpmässigt utvalda delegationsbeslut är gjorda, där flertalet är utförda korrekt med datum och aktuellt delegat. Dock upptäcktes sex delegationsbeslut som är registrerade till ett utskott och inte till kommunstyrelsen, vilket har gett konsekvensen av de inte finns registrerade i delegationsförteckningen för aktuell period. Detta är både en systemteknisk brist då det inte bör gå att anmäla delegationsbeslut till ett utskott utan endast nämnd, samt behöver besluten hanteras korrekt. Kontrollen genomfördes för första gången på KSN och under detta första år kommer kontroller genomföras månatligen.

Åtgärder

Ta upp systemteknisk fråga med leverantör och säkerställa korrekt hantering av anmälningar.

28. KS Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt

Risk finns att exploateringsintäkter inte matchas mot kommande avskrivningskostnader och att utbyggnadskostnader inte kan verifieras. Enligt internkontrollplanen ska kontroll genomföras av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.

Resultat av kontroll

Granskningen kommer att genomföras under november 2022 och redovisas per april 2023.

Bilaga

Styrdokument som ingår i kontrollmoment 19

- Policy för digital transformation
- Riktlinje för informationssäkerhet
- Riktlinje för publicering av öppna data
- Arbetsgivarpolicy för medarbetarskap, ledarskap samt arbetsmiljö och samverkan
- Riktlinjer för arbetstid, Uppsala kommun
- Riktlinjer för hälsofrämjande arbetsmiljö
- Riktlinjer för bisyssla i Uppsala kommun
- Riktlinjer för chefsanställningar
- Riktlinjer för lönebildning Uppsala kommun
- Riktlinje för rekrytering av verkställande direktörer i Uppsala Stadshus dotterbolag
- Riktlinjer för fördelning av ansvaret för arbetsmiljöuppgifter
- Riktlinje för persontransport i tjänst
- Riktlinje för mottagande av besök till Uppsala kommun
- Cykelpolicy för Uppsala kommun
- Riktlinjer för arbetet med cykeltrafik i Uppsala kommun
- Finanspolicy för Uppsala kommunkoncern
- Finansiella riktlinjer för Uppsala kommunkoncern
- Riktlinjer för elhandel
- Borgensprinciper
- Riktlinje för beräkning av 1 procent till offentlig konst
- Placeringsbestämmelser för förvaltade donationsstiftelser
- Riktlinje för resultatutjämningsreserv
- Parkeringspolicy i Uppsala kommun
- Riktlinjer för parkering i Uppsala kommun
- Riktlinjer för pendlarparkering
- Uppsala kommuns policy mot mutor
- Uppsala kommuns riktlinjer mot mutor
- Ägarpolicy för de helägda kommunala bolagen
- Riktlinje för bolagsstyrning inom Uppsala kommun
- Arkitekturpolicy för Uppsala kommun
- Riktlinjer för arkitektur och gestaltungsfrågor i Uppsala kommun
- Riktlinjer för Uppsala kommuns arkitekturpris
- Policy för upphandling och inköp
- Riktlinjer för upphandling och inköp
- Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet
- Policy för representation och gåvor
- Riktlinje för representation och gåvor
- Riktlinjer för representation och representationsbidrag från Kommunfullmäktiges presidium
- Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet
- Riktlinjer för föreningsstöd och bidrag till fria kulturlivet
- Riktlinjer för idéburet partnerskap (IOP)
- Riktlinje för ekonomiskt stöd till lokala aktörer som tar ett övergripande ansvar för sin egen bygds utveckling
- Riktlinje för stöd till sociala företag
- Försäkringspolicy
- Riktlinjer för arbetet med försäkring
- Riktlinjer för bidrag till skadeförebyggande arbete med medel från Svenska Kommun Försäkrings AB
- Kvalitetspolicy
- Riktlinje för kvalitetspris
- Riktlinje för styrdokument
- Riktlinje för premiering och prisutdelning i Uppsala kommun
- Riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll.
- Riktlinje för riskhantering
- Riktlinje för synpunkshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning
- Policy för Hållbar utveckling
- Riktlinje för sociala investeringar
- Riktlinjer för jämställdhetspris
- Riktlinje för hantering av förorenade områden
- Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsans tillränningsområde ur grundvattensynpunkt
- Policy för kommunikation
- Riktlinje för medborgardialog
- Riktlinje för samhällskommunikation
- Riktlinje för internkommunikation
- Riktlinje för kriskommunikation
- Riktlinjer för sponsring
- Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda.
- Riktlinje för nödvattenförsörjning
- Riktlinjer för exploateringsavtal i Uppsala kommun
- Riktlinjer för markanvisningar i Uppsala kommun
- Riktlinje för betesmark
- Riktlinje för gatukostnader
- Riktlinje för beredande och rådgivande organ i Uppsala kommun
- Riktlinjer för VA-planering
- Riktlinjer för Uppsala parker
- Riktlinjer för Uppsalas stadsmiljö
- Riktlinjer för pris till årets landsbygdsaktör
- Riktlinje för flaggning i Uppsala kommun
- Riktlinjer för utemiljöns yta och kvalitet vid förskolor och grundskolor
- Riktlinjer för hållbar användning av lokaler och anläggningar
- Riktlinjer för arkiv i Uppsala kommun

Kommunstyrelsen

Datum:
2022-11-17

Diarienummer:
KSN-2022-03028

Handläggare:
Linda Nicklasson, Eva-Lena Laier

Internkontrollplan 2023

och analys enligt reglemente 2022

För kommunstyrelsen

Ett redovisande och aktiverande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om den 23 november 2022

Analys av årets internkontroll och plan för kommande år

I reglemente för intern kontroll i Uppsala kommun och kommunens helägda bolag beskrivs hur arbetet med den interna kontrollen ska struktureras och rapporteras till kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret.

Enligt reglementet ska nämnder och bolagsstyrelser årligen lämna in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll till kommunstyrelsen. Analysen ska användas för utveckling av den interna kontrollen inom nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsområden. Den används också för utveckling på kommunövergripande nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska årligen upprätta en internkontrollplan. Planen ska vara ett stöd i styrningen av verksamheten och ett hjälpmedel för att nå verksamhetsmålen. Planen ska försäkra att:

- att verksamheten är ändamålsenlig och resurseffektiv,
- att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande,
- att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal med mera.

Internkontrollplanen beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalyser. I riskregistret framgår om risken omhändertas i internkontrollplanen.

Internkontrollplanen innehåller också två obligatoriska kontrollmoment som identifierats i kommunstyrelsens övergripande riskanalys. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Resultatet av uppföljningen redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Efterlevnad av riktlinje och analys av funktionalitet

Kommunstyrelsen arbetar med intern kontroll enligt riktlinjen för nämnders och bolagsstyrelser verksamhetsplanering och uppföljning och internkontroll. Riskanalyser genomförs och prioriterade risker omhändertas i internkontrollplanen, som åtgärder i verksamhetsplanen eller i det löpande arbetet. Kontrollmomentansvariga utses för varje kontrollmoment. Kontrollmomenten följs upp och resultatet redovisas för nämnden tre gånger per år. Kommunstyrelsen bedömer att riktlinjen är funktionell.

Kommunstyrelsen använder styrdokument som en medveten åtgärd för att styra kommunens verksamhet i önskvärd riktning. Mål och budget innehåller en förteckning över styrdokument beslutade av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Kommunledningskontoret beslutar om rutiner och vägledningar som i många fall gäller för hela kommunorganisationen. Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen beslutar även om rutiner och vägledningar för den egna verksamheten.

Styrdokument för intern kontroll

Det finns riktlinjer för riskhantering och för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering, uppföljning samt internkontroll. Riktlinjerna gäller hela kommunen. Det finns även rutin för riskhantering och vägledning för arbetet med internkontroll. Även dessa styrdokument gäller hela kommunen. Det finns också rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen. Styrdokumentet för intern kontroll bedöms vara funktionella och

ge goda förutsättningar för arbetet med intern kontroll i den egna nämnden och övriga kommunen. Styrdokumenten ses över årligen för att avgöra om något styrdokument behöver revideras.

Aktiverande styrdokument

Aktiverande styrdokument följs upp årligen i uppföljningen av program och planer. Varje år görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt öka möjligheten till tydliga prioriteringar.

Normerande styrdokument

Under året har en uppföljning gjorts av att kommunens normerande styrning är aktuell och ändamålsenlig. Resultatet visar att några styrdokument behöver ses över och några bör upphävas. Resultatet visar också att det ibland är svårt att avgöra om berörd verksamhet känner till och följer styrdokumenten. Kommunledningskontoret behöver utveckla sina stödjande insatser till dokumentansvariga avseende uppföljning och internrevision av normerande styrdokument i syfte att löpande säkerställa en aktuell och ändamålsenlig styrning.

Organisation och ansvar för arbetet med intern kontroll

Kommunstyrelsens ansvar för intern kontroll är tudelat. Dels har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen. Dels har kommunstyrelsen i sin egenskap av en nämnd bland andra, ansvar för den interna kontrollen inom sitt eget verksamhetsområde. Kommunstyrelsen har genomfört en riskanalys inför framtagandet av verksamhetsplan och internkontrollplan för 2023.

Kommunövergripande arbete

En del av det övergripande ansvaret utgörs av kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt kommunallagen. Mål- och budgetprocessen inklusive delårs- och årsbokslut, budget och budgetuppföljning samt framtagande av verksamhets- och affärsplaner är delar av kommunstyrelsens arbete med att hantera uppsiktsplikten. Här ingår också kraven på att nämnderna ska lämna in sina internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll samt månadsrapporteringen till kommunstyrelsens arbetsutskott. Kommunledningskontoret går på kommunstyrelsens uppdrag igenom riskregister, verksamhetsplaner och internkontrollplaner.

För att utveckla och kvalitetssäkra det kommunövergripande arbetet finns en utsedd handläggare med kommunövergripande ansvar. Resultatet av arbetet på kommunövergripande nivå rapporteras årligen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i årsredovisningen.

Intern kontroll inom kommunstyrelsens verksamhet

För arbetet med kommunstyrelsens egen interna kontroll finns en utsedd handläggare. Handläggaren samordnar arbetet med riskanalys, att ta fram kontrollmoment och internkontrollplan liksom att följa upp internkontrollplanen.

Kommunstyrelsen kan rekommendera eller besluta om obligatoriska kontrollmoment för enskilda, flera eller samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner. Kommunstyrelsen kan även besluta om kommunövergripande kontrollmoment i den egna internkontrollplanen som innebär kontroller inom en nämnds eller bolagsstyrelses ansvarsområde, exempelvis inom ekonomi, HR och jämställdhet.

Arbetet med intern kontroll är dock inte begränsat till internkontrollplanen. Den interna kontrollen sker tvärtom till största del utanför det som beskrivs i internkontrollplanen och omfattar alla de "ordning- och redabevärande åtgärder" som ska göra att arbetet leder mot uppsatta mål.

Kommunstyrelsen och kommunledningskontoret har normerande och stödjande roller. Normering innebär att identifiera behov av, utveckla, implementera och revidera normer för hur olika saker ska gå till i kommunkoncernen. Det kan till exempel handla om att ta fram riktlinjer, rutiner och processer och att se till att dessa tillämpas. Kommunledningskontoret tillämpar stora delar av den normerande styrningen åt förvaltningarna genom verksamhetsnära stöd. Kommunledningskontoret ger även stöd inom olika expertområden, såsom redovisning, kvalitetsarbete och juridik.

Ansvariga chefer och handläggare på förvaltningen

Förutom de ansvariga handläggarna för arbetet med intern kontroll finns följande funktioner som arbetar med den interna kontrollen för kommunstyrelsens räkning:

- Ansvarig chef för kommunstyrelsens arbete med intern kontroll.
- Medarbetare ansvariga för kontrollmoment i internkontrollplanen.
- Ansvariga chefer och handläggare för kommunstyrelsens uppsiktsplikt inom mål- och budgetprocess, delårs- och årsbokslut, framtagande av verksamhets- och affärsplaner, genomgång av riskregister, verksamhetsplaner, internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, månadsrapportering samt resultatdialoger.

Ansaret för löpande intern kontroll i verksamheten följer ordinarie verksamhetsansvar.

Utveckling av intern kontroll

Kommunstyrelsen arbetar långsiktigt med att utveckla den interna kontrollen både på kommunövergripande nivå och för kommunstyrelsens egna verksamhetsområden. Utvecklingsarbetet fokuserar under 2023:

- utvärdering av modell för obligatoriska kontrollmoment
- ytterligare samarbete över nämnd- och bolagsstyrelsegränserna i arbetet med intern kontroll
- utveckling och tillgängliggörande av det kommungemensamma ledningssystemet, samt
- fortsatt utveckling av kontrollmiljö, kunskap om intern kontroll och systematik för löpande riskhantering inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Begrepp som används i internkontrollplanen

Kontrollområde	Områden som det ska finnas kontrollmoment inom. Det finns fyra kontrollområden: - Kontroller av system och rutiner - Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut - Finansiell kontroll - Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv
Riskbeskrivning	Beskrivning av den risk som ligger till grund för kontrollmomentet. Hämtas från riskregistret.
Kontrollmoment	Konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera riskerna. Kontrollmomenten kan antingen vara förebyggande eller upptäckande och korrigerande. Förebyggande kontrollmoment är åtgärder för att undvika att brister uppstår. Upptäckande och korrigerande kontrollmoment hjälper nämnden/bolagsstyrelsen att se om riskerna har lett till de händelser som kan befaras och visar på vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma tillrätta med bristerna.
Kontrollmetod	Beskrivning av hur, när och hur frekvent kontrollmomentet ska genomföras.
Tidpunkt för rapportering	Tidpunkt då kontrollmomentet ska rapporteras till nämnd/bolagsstyrelsen.

Tabell 1. Begrepp som används i internkontrollplanen.

Risker och kontrollmoment

Kommunstyrelsen uppdrar åt kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att utse kontrollansvarig för respektive kontrollmoment.

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	Kontroll av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.	Apriluppföljning
Kontroll av system och rutiner	Brister i kommunens arbete med informationssäkerhet gör att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd.	Kontroll av att arbetet med årshjulet för IT-säkerhet genomförs.	Objektägare IT redovisar status på årshjulet ingående perspektiv (informationssäkerhetsklassning, riskhantering, återställningsplaner, uppföljning av åtkomst samt utbildningsplan) inom respektive ansvarsområde.	Apriluppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister.	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	Kontroll att systemöversikten/systemkartan är kvalitetssäkrad och anger beroenden och integrationer.	Augustiuppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	Kontroll av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.	Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på kunskapsbrist i hanteringen av lönesystemet eller på felaktiga arbetssätt i löneprocessen. Mätning sker halvårsvis och analys månadsvis.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.	Kunskapshöjande insatser genom information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.	Augustiuppföljning
Kontroll av system och rutiner	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt.	Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.	Uppföljning av hur arbetet med krisberedskap inom kommunens förvaltningar och bolag utvecklas i samverkan med andra utifrån gällande styrningar och genom lärdomar av hantering av händelser och efter övningar. Enkät till förvaltningar och bolag. Uppföljning av indikatorer, samverkan och omvärldsbevakning inom området.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.	Kontroll att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.	Fråga till nämnder i samband med årsbokslut.	Apriluppföljning
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt.	Kontroll av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.	Enkät om kännedom och hantering av klimatförändringar.	Apriluppföljning, årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Augustiuppföljning Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.		
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlings-gränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas.	Kontroll av att nämnder och bolag följer upp, analyserar och redovisar a) sina verksamhetsresultat utifrån befintlig könsuppdelad individdata, eller b) hur jämställdhet beaktas i relevanta processer och rutiner i verksamheten.	Fråga till nämnder och bolag i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Finansiell kontroll	Kommunen kan gå miste om statliga medel.	Kontroll av att kommunens nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.	Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarade summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.	Årsbokslut
		Kontroll av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.	Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.	Årsbokslut
Finansiell kontroll	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	Kontroll av att granskningen av leverantörsfakturor i ekonomisystemet fungerar.	Alla leverantörsfakturor över 200 000 kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.	Årsbokslut
		Kontroll av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
		Kontroll av att kundfakturering sker med korrekt periodisering av intäkter.	Stickprov av fakturor över 200 000 kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.	Årsbokslut
		Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.	Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts: 1) aktiverbar utgift 2) rätt åsatt ekonomisk livslängd	Årsbokslut
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att granskningen av representationsfakturor i ekonomisystemet fungerar.	Samtliga representationsfakturor kontrolleras efter slutattest, avseende att syfte och deltagare angivits, att policy efterlevts samt att eventuellt program bifogats. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollen fungerar.	Årsbokslut
		Kontroll av kunskap hos kommunens politiker och tjänstemän om regler för mutor och jäv respektive representation.	Enkät om kunskap om mutor och jäv respektive representation.	Augustibokslut

Tabell 2. Risker och kontrollmoment.

Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	Obligatoriskt kontrollmoment: Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering) som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	Apriluppföljning
Kontroll av system och rutiner	Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Undersöka om det finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn och om det överensstämmer med innehåll.	Apriluppföljning
		Kontroll av att KS ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.	Uppföljning och analys av hur andelen öppna ärenden utvecklas över tid.	Augustiuppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av system och rutiner	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.	Kontroll av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.	Stickprov av projekt. Uppföljning av dokumentation av genomförda riskanalyser.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner	Negativ stress till följd av hög arbetsbelastning.	Kontroll av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Analys av utvalda nyckeltal.	Årsbokslut
Kontroller av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Obligatoriskt kontrollmoment: Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner förkorta	Flera orsaker så som diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen, ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation i kommunkoncernen samt intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån	Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.	Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	LOU kan leda till en risk för felplanering i lokalförsörjningen. Det kan resultera i att kärnverksamheten påverkas och medborgare negativt utifrån tillgång. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader.	Etablera en metod för att säkra att staben utvecklas i takt med övriga delar av kommunen som arbetar med utvecklingen av staden.	Underhåll av kompetensförsörjningsplan och verksamhetsanalys.	Årsbokslut
Kontroll av system och rutiner förkorta	Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördröjda av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelningsbeslut och myndighetsbeslut, materialbrist, ökade materialpriser, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer,	Kontroll av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.	Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.	Analys och utvärdering av förseningar projekt.	Kartläggning av förseningar projekt som belyser orsak.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	Kontroll att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning. 1. Att beslut fattas av utsedd delegat. 2. Att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.	För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.	Årsbokslut
Finansiell kontroll	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och utbyggnadskostnader kan inte verifieras.	Kontroll av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.	Uppföljning genom stickprov av ett antal projekt som rapporterats som kvalitetssäkrade. Uppföljning av	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
			formen för den tertialvisa ekonomiska uppföljningen av samtliga projekt.	
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.	Stickprov. Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster.	Apriluppföljning

Tabell 3: Kommunstyrelsens kontrollmoment 2023 i den egna verksamheten.

Bilaga 3 Riskanalys kommunstyrelsens internkontrollplan 2023

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde
Otillräcklig klimatanpassning	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt. Genom att identifiera och analysera möjliga konsekvenser av klimatförändringarna och vidta förebyggande åtgärder kan risken minska.	3	4	12
Brister i informations-säkerhet	Brister i kommunens arbete med informationssäkerhet gör att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd. Arbetet med årshjulet för IT-säkerhet behöver genomföras.	3	4	12
Brister i krisberedskap	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt. Genom att utveckla kommunens krisberedskap i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället kan risken minskas. Utbildning och övning är viktigt delar i arbetet.	3	4	12
Brister i kompetensförsörjning	Om systematik för kompetensförsörjning brister ökar risken att det saknas förmåga att ställa om, utveckla och växla kompetens. Det leder till att organisationen inte har den kompetens som behövs för att säkerställa rätt kvalitet. Risken är störst inom personalintensiva yrken och bristyrken. Kommunens verksamheter behöver identifiera eventuella bristyrken och vid behov föreslå åtgärder i samband med verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	3	4	12
Försenade eller fördröjade byggprojekt	Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördröjade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelningsbeslut och myndighetsbeslut, materialbrist, ökade materialpriser, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav.	3	3	9

	Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga. Processen för bostads- och lokalförsörjning behöver utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten samt analys och utvärdering av förseningar projekt			
Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner	Flera orsaker så som diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen, ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation i kommunkoncernen samt intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU kan leda till en risk för felplanering i lokalförsörjningen. Det kan resultera i att kärnverksamheten påverkas och medborgare negativt utifrån tillgång. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader. Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar. Underhåll av kompetensförsörjningsplan och verksamhetsanalys behövs.	3	3	9
Påverkansoperationer	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen. Genom proaktiva säkerhetsfrämjande åtgärder kan risknivån minskas. Kommunen behöver säkerställa en öppen och tillitsbaserad kultur där medarbetare och förtroendevalda vågar anmäla oegentligheter.	2	4	8
Avbrott i informationsförsörjningen	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet. Det behöver finnas rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen inom kommunstyrelsens förvaltningar som är dokumenterade, kända och utvärderade.	2	4	8
Brister i informationshantering	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister. Kommunens informationshantering behöver utvecklas på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	2	4	8

Otydligt ansvar för informations-tillgångar	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen. Nämndens delegations- och arbetsordning behöver uttrycka ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering och informationstillgångar vara inventerade.	2	4	8
Förekomst av oegentligheter	Om det finns brister i kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan mutbrott eller andra oegentligheter inträffa. Det leder till skada på kommunens förtroende, måluppfyllelse och ekonomi. Uppföljning behövs av att kontrollsteg för att säkerställa efterlevnad av representationspolicy fungerar samt att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten. Säkerställa att kommunens politiker och tjänstemän har kunskap om regler för mutor och jäv respektive representation.	3	2	6
Brister i synpunkts-hantering	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt. Kommunens verksamheter behöver utveckla ändamålsenliga system och rutiner för synpunktshantering.	3	2	6
Negativ stress	Upplevd hög arbetsbelastning i delar av kommunstyrelsens verksamheter medför negativ stress och risk för höjda sjukskrivningstal och sämre prestationer. Sjukskrivningstal och upplevd stress behöver följas upp för att identifiera behov av åtgärder.	3	2	6
Felaktiga löne-utbetalningar	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Felaktiga löner är negativt ur arbetsgivarperspektivet då medarbetare får minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare. Dessutom uppstår merkostnader för extrautbetalningar, felaktiga löneskulder och merarbete för både chefer och medarbetare inom löneverksamheten. Rutiner och kompetens behöver utvecklas för att stödja att säkerställa att löneprocessen fungerar korrekt.	2	3	6

Missade statliga medel	Nämnder identifierar och söker eller återsöker inte de statsbidrag och momsersättning som de är berättigade till vilket gör att kommunen går miste om stora belopp. Rutiner för nämndernas arbete med att identifiera, utvärdera och söka statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål samt återsöka statliga medel som kommunen har rätt till behöver utvecklas och följas upp.	2	3	6
Risker i samhällsbyggnadsprojekt	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås. Rutinerna för att identifiera och hantera risker i projekten behöver kvalitetssäkras. Efterlevnad av rutinerna behöver säkerställas.	2	3	6
Efterlevnad av delegationsordning	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada. Kontroll behöver göras av att beslut fattas av utsedd delegat enligt gällande delegationsordning och att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.	2	3	6
Brister i diarieföring	Brister i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan göra det svårt att hitta information bakåt i tid vilket försvårar för insyn och eget arbete. Rutiner för att diarieföra handlingar och stänga ärenden behöver kvalitetssäkras.	2	3	6
Brister i ärendeberedning	För att effektivt hantera en hög förändringstakt och aktiv styrning krävs en saklig, tydlig och kompetent beredning av ärenden i såväl förvaltningen som hos nämnden. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att beslut fattas på underlag som inte uppfyller lagkrav eller har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut. Rutinerna för ärendeberedningen behöver kvalitetssäkras och tillgängliggöras. Efterlevnad av rutinerna behöver säkerställas.	2	3	6
Felaktig bokföring	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll behöver göras av att de särskilda kontrollsteg som har satts upp avseende granskning av leverantörsfakturor, verifikat samt periodisering av intäkter fungerar och att nämndernas anläggningsregister är inventerade.	2	2	4

Jämställdhets-uppföljning	Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas. Kontroll behöver göras för att säkerställa att nämnder och bolag följer upp, analyserar och redovisar antingen sina verksamhetsresultat utifrån befintlig könsuppdelad individdata, eller hur jämställdhet beaktas i relevanta processer och rutiner i verksamheten.	2	2	4
Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten. Rutiner för nämndernas arbete med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet behöver utvecklas och följas upp.	2	2	4
Brister i inköp och upphandling	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende. Leverantörstroheten behöver följas upp löpande för att identifiera behov av insatser.	1	3	3
Brister i hantering av exploateringsprojekt	Brister i hantering och redovisning kan medföra att exploateringsintäkter inte matchas mot kommande avskrivningskostnader. Kontroll av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.	1	3	3

Riskmatris

Sannolikhet				
4				
3		Oegentligheter Negativ stress Synpunktshantering	Osäkerhet i lokalförsörjning Försenade byggprojekt	Klimatanpassing Krisberedskap Informationssäkerhet Kompetensförsörjning
2		Uppföljning av jämförbarhet Felaktig bokföring Kommunalt finansierad verksamhet	Missade statliga medel Risker samhällsbyggnad Löneutbetalningar Delegation Diarieföring Ärendeberedning	Informationsansvar Informationförsörjning Informationshantering Påverkansoperationer
1			Inköp och upphandling Exploateringsprojekt	
	1	2	3	4

Konsekvens

Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2023

1. Informationshantering

Grunden för ett systematiskt arbete med risker i produktionen hänger ihop med att ansvaret för produktionen och därmed den information som hanteras är tydligt. Mandat och medel krävs för ett systematiskt förbättringsarbete. Kännedom om och inventering av tillgångarna samt hur de används är en förutsättning för att identifiera risker och behov av förbättringsåtgärder. Som stöd i arbetet finns verksamhetsutvecklare, arkivsamordnare, dataskyddssamordnare, objektledare (pm3) samt de funktioner på kommunledningskontoret som är modell- och metodansvariga.

Konsekvenser av bristande insikter i ansvar och informationstillgångar kan leda till exempelvis oväntade produktionsstopp (avbrott i kommunikation eller IT-leverans, felaktigheter i informationen, röjande av känsliga uppgifter) eller sanktionsavgifter (avsaknad av riskanalyser, otillåtna åtgärder avseende personuppgiftsbehandling eller för bred åtkomst till personuppgifter).

Kontroll- område	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
Kontroll av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhets-ansvaret och att informations-tillgångar är inventerade.	[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen] Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade genom att följande är genomfört: • informationshanteringsplanen är beslutad, kommunicerad och hålls aktuell, • artikel 30-registret över personuppgiftsbehandlingar är upprättat och hålls aktuellt. Kontrollera att egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet utförs.

Kontroll- område	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
			Som ytterligare kontroll kan följande undersökas: processbeskrivning ar inkluderar informationshantering, den stödjande objektverksamheten (pm3) har genomfört informationssäkerhetsklassning (KLASSA) för väsentliga IT-stöd.

2. Informationssäkerhet

Ett avbrott i informationsförsörjningen kan i värsta fall innebära att verksamheten inte kan genomföra produktion ens i begränsad omfattning med mindre än att ett alternativt arbetssätt används. Att minska effekten av avbrottet samt tiden för återställning och återgång till normal produktion är av största vikt.

Ett exempel från sommaren 2021 är de ransomware-angrepp som drabbade Coop-koncernen genom deras leverantör av kassasystem. Konsekvenserna blev kända för de flesta åtminstone genom medierapporteringen. Det gick inte att ta betalt i kassorna vilket medförde att butiker fick stängas, färskvaror destrueras, kunder omdirigerades till konkurrenter (ibland på annan ort). Stora belopp gick förlorade. Vissa butiker klarade sig dock genom att de hade ett annat kassasystem eller en servicebutik i entrén som kunde sköta betalningarna (till exempel ATG).

På motsvarande vis i en kommunal verksamhet skulle verksamhetskritisk informationsförsörjning plötsligt kunna bli otillgänglig via ett liknande angrepp. Vid ett sådant tillfälle är reservrutiner och planer till hjälp för att upprätthålla nödvändig produktion och så snart som möjligt kunna återgå till normal verksamhet.

Riskhantering är den grundläggande metoden för att hantera störningar i produktionen. I de allra flesta fall är gängse riskhantering tillräckligt. Beroende på riskens karaktär kan det dock i vissa fall krävas extraordinära åtgärder för att hantera situationer då inte ens acceptabel produktionsnivå kan upprätthållas eller kritiska resurser inte är tillgängliga. I dessa fall kan kontinuitetshantering vara en metod.

Såväl riskhantering som kontinuitetshantering förutsätter att vi har god kontroll på resurser (informationstillgångar) samt hur de hanteras (processkartläggningar).

Kontroll- område	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
Kontroll av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är	Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är	[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen] Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering) som

Kontroll- område	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
	okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.